

תמיכ שאת ברכה / ואם לא תמיכ שאת קללה / רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר / מי לחשך אמרה תורה הברכה והקללה / הברכה אסתשמעון / והקללה אם לא תשמעון / כיצא בו אתה אומר מות וחיים ביד לשון / אהב את הטוב אוכל הפירות / אהב את הרעה אוכל פירות / רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר / מי לחשך אמרה תורה בצור לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה / כיצא בו אתה אומר הן צדיק בארץ ישולם / רבי יוסי בנו של ר' יוסי הגלילי אומר / מי לחשך אמרה תורה כל פעל י' למענהו / והקללה אם לא תשמעון נמצינו למידים שלא צוה משה אבינו את ישראל אלם משכלו ימיו / משנטה למות / משרא כל הניסים שנעשו לך / נאמר במשה אחרי הכתוב וסרתם מן הדרך מדרך חיי לדרך מות / מן הדרך אשר ציוית אותם ללכת אחרי אלהים אחרים / מיכן אמרו כל המורה כלן ככור בכל התורה כולה / וכל הכופר בעבודת זרה כמורה בכל התורה כולה / סליק פיסקא

והיה כי יביאך אין וזה לא מיד / כי יביאך קבל עליך מצוה האמורה / בשכר שתבוא ותירש / ונתת את הברכה על הר גרזים / וכיבא הכתוב ללמדך שהברכה על הר גרזים והקללה על הר עיבל / והלא כבר נאמר ואלה יעמדו לברך את העם על הר גרזים / ואלה יעמדו על הקללה בהר עיבל / ונתת את הברכה על הר גרזי / שיכול שיהיו כל הברכות קודמות לקללות לא להקיש קללות לברכות מה קללות בלח' אף ברכות בלח' מה קללות בקול רם / אף ברכות בקול רם / ומה קללות בלשון קודש / אף ברכות בלשון קודש / ואילו דאילו עונים אמן / ומה קללות בכלל ופרט / אף ברכות בכלל ופרט / ומר קללות אילו ואילו עונים אמן / אף ברכות אילו ואילו עונים אמן / הפכופניהם בשעת ברכות אל הר גרזים / ובשעת קללות אל הר עיבל / סליק פיסקא

הלא המה בעבר הירדן / מעבר הירדן ואילך דברי רבי יהודה / אחרי דרך מבוא השמש / מקום שחבר זורחת וזהלן הוא אומר ויעבר אברהם בארץ עד מקום שכם עד אלון מורה / מה אלון האמור להלן / שכם אף אלון האמור כאן שכם / אמר רבי אליעזר דברי יוסי אמרתי להם לסופר / כותיים זיפתם את התורה ולא הנחתם בה כלום / שכתבתם אצל אלוני מורה / אף אנו מודים שזה הוא הר גרזים והר עיבל שכן הכותים אנו למדנו מגזירה שזה ש' הלא המה בעבר הירדן / וזהלן הוא אומר ויעבר אברהם בארץ וגו' / מה אלון מורה האמור להלן / שכם אף אלון מורה האמור כאן / שכם / אתם במר לבדתם / ר' אליעזר אומר לא זה הר עיבל והר גרזי שכן הכותים שנאמר הלא המה בעבר הירדן הסמוכים לירדן / אחרי דרך מבוא השמש בקים שחמה שוקעת / בארץ הכנעני לא היה לא מן החי / היושב בערבה / לא היו אלא בין ההרים / מול הגלגל / אין אילו רואים את הגלגל / ר' אליעזר בן עקיבא אומר לא באהכת' לא להראותם דרך כשניהם כדרך שהראם כראשונה בדרך זו לכו ואל תלכו בשדות / היושב ביישוב לכו ולא במדבר / בערבה / במישור לכו ולא בהרים / סליק פיסקא

ושמרתם זו משנה / ועשיתם זו מעשה / את כל החוקים אילו המדרשת / ואת המשפטי' אילו הדיני' / אשר תשמרו / זו משנה / אשר אנכי נתן לפניכם חיים / ויהן חביבים

אהב נשים נכריות רבות ואת בת פרעה והלא בת פרעה הייתה בכלל / והלא יצאת מלמד שהוא מחבבה יותר מכולם / וכלפי הטא' שהחטיא אתו יותר מכולם / אמרו ביום שנתחתן שלמה עם בת פרעה ירד נבדילא נעץ קנה בים והעלה שרטון ועדיו נכנה כרך של רומי / וביום שהעביר ירבעם שני עגלים עמד רמולו ורומולו ובנו שני כרכין כרומי / יתן י' אלהים / למה נאם לפי שנאמר שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני י' אלהיך / שמא יאמרו ישראל הרי אנו עולים להשתחוות מי משמר לנו את ארצינו אמר להם הקכה עליו ושלכם אני שומר לפי שנאמר ולא יחמוד איש את ארצו בעלותך ליראות / אם בעיניו אינה המורה כיצד הוא בא ליטול נכסיו ובהמתו / וכן אתה כיוצא בישראל כשהם עושים רצונו של מקום / כח אמר נעמן לו לאלהי יי' ולא יותנא לעבדך משא' צמד פרדים ארמה / והרי דברים קל וחומר ומה אם עפר הרי הוא בתיירא ליטול מארץ / ישראל שלא כרשות כיצד הוא בא ליטול נכסיו ובהמתו / לכן נאמר יתן י' אלהים על פני כל הארבה אשר תורכו בה כאשר ובר לכם והיכן דבר / את אימתי אשלה לפניך והמותי את כל הערים / סליק פיסקא

פרשת ראה

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה / לפי שנאמר הריים והבנות נתתי לפניך הברכה והקללה שמא יאמרו ישר הואל ונתן ה' לפנינו שני דרכים דרך החיים ודרך המות נלך באיזו מהם שנראה תל' ובחרת בחיים לבעך תחיה אתה וזרעך / משל לאחד שהיה יושב בפרשת דרכים והיו לפניו שני שבילים / אחד שתחילתו מישור וסופו קוצים / ואחר שתחילתו קוצים וסופו מישור והיה מודיע את העובדים ואת השבים ואומ' להם שאתם רואים שכל זה שתחילתו מישור כשתים ושלש פסיעות אתה מהלך במישור וסופו לצאת בקוצים / ואתם רואים שכל זה שתחילתו קוצים כשתים ושלש פסיעות אתה מהלך בקוצים וסופו לצאת במישור כך אמר להם משה לישראל אתם רואים את הרטעים שהם מצליחים בשנים ושלשה ימים הם מצליחים בעולם הזה וסופו לידחות בארדונה שנאמר כי לא תהיה אחרית לרע / ואומר הנה דמעת העשוקים / ואומר וכסיל חובק את ידיו ואומר דרך רשעים כאפלה / והם רואים את הצדיקים כשהם מצטערים בעולם הזה בשנים ושלשה ימים מצטערים / וסופו לשמוח באחרונה שנאמר להשיבך באחריתך ואומר טוב אחרית דבר מראשיתו / ואומ' כי אני ידעתי את המחשבות אשר אני חושב ואומ' אור זרוע לצדיק / אורה צדיקים כאור נוגד / רבי יהושע בן קרחה אומר משל במלך שעשה טעורה והזמין כל האורחים והיה אוהבו מיסב כיניהם / והיה דומה ליטול מנה יפה ולא היה בו דיעה / כיון שראה שאין בו דיעה אחז את ידו והניחה על המנה היפה וכן הוא אומר י' מנת חלקי וכנס אתה תומיד נורלי / יש לך אדם שניתן לו חלקו / ואינו שמח בחלקו / אבל ישראל בורים ומקלס' שאין חלק יפה כחלקן ולא נחלה בנחלתן ולא גורל בגורלם וכן מודים ומשבחים על כך וכן דוד הוא אומר חבלים נפלו לי בנעמים / ואומר אברך את י' אשר יעצני' / סליק פיסקא

ברכה וקללה / הברכה אשר תשמעון והקללה אם לא תשמעון / כיצא בו אתה אומר הלא אם

שםם ולא תעשו כן לוי' אלהיכם / רבן גבליאל אומ' וכי תעלה על דעתך שישיראל נותנים למזכותיהם חסוּסלוּם לא שלם תעשו כמעשים ויגרמו עוונותיכם ומעשיכם הרעים למקדש אבותינו שיהרב / סליק פיסקא

ביאם אל המקום אשר יבחר יי' אלהיכם מכל שבטים דרוש על פינבאי / יכול תמתינ עד שיאמר לך נביא תלמוד לומר תדרשו ובאת שמר / דרוש ומוצא ואחר כך יאמר לך נביא וכן אתה מוצא בידך / זכור יי' לדוד את כל ענותו / אשר נשבע לוי' נדר לאביר יעקב / אם אבא באהל ביתי אם אתן שנת לעיני / עד אמצא מקום לוי' משכנ' לאביר יעקב / מניין שלא תעשה אלא על פי נביא שנאמר ויבא נדב ביום ההוא אל דוד ויאמר לו עלה הקם לוי' מזבח בנודן אריונח חיבוס / ואומר ויחל שלמה לבנות את בית יי' בירושלם בחד המוריה אשר נראה לדוד אביו / כתו אחד אומ' באחד שבטיך וכתוב אחד אומר מכל שבטים / כיצד יתקיימו שני כתובים הללו / יודעים היו שבית המקדש עתיד לבנות בחלקן של יהודה ובנימן / לפיכך הפרישו דושנה של יריחו מיריחו / מי אכלו כל אותם השנים / בני קיני חותן משה אכלוהו ארבע מאות וארבעים שנה / שנאמר ובני קיני חותן משה עלו מעיר התמרים / אבל משנבנה הבית נסעו והלכו להם דבריר שמעון / ר' יהודה אומר אצל יעקב היו שהלכו ללמוד תורה של ומשפחת מופר' יושבי יעקב / כתוב אחד אומר באחד שבטיך וכתוב אחד אומר מכל שבטיך / הכסף מכל השבטים / באחד שבטיך / זח טילה / מכל שבטיך דר' ירושלם וכן הוא אומר ויקן דוד את הגורן ואת הבקר בכסף שקלים חמשת / וכתו אחד אומר ויתן דוד לארונה במקום שקל' זהב משקל שש מא' / כיצד יתקיימו שני כתובים / הן שנים עשר שבטים נטל חמשים שקלים מכל שבט ושכט / נמצא לכל השבטים שש מאות שקלים / לשום את שמו שם / נאמר כאן לשום ונאמ' להלן ושמו את שמי' מה שמו האמור להלן בלשון הקדוש / אף שמו האמור כאן בלשון הקדוש / מה שמו האמור להלן ברכת כהנים אף שמו האמור כאן ברכת כהנים / אין לי אלא במקדש בגבוליים מנין תלמוד לומר בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך / אם כן למד נאמר לשום את שמו שם לשכנו תדרשו / במקדש אתה אומר ככתבו / ובגבוליים בכינויו / סליק פיסקא

ובאת שמה וזבאתם שמה / למה נאמ' לפי שנאמ' אלה תעשו לוי' במועדיכם לבד מנדרים ונדבותיכם לעולותיכם למנחותיכם ולנסכים ולשלמים / יכול אין לי שקרב ברגל לא קרבנות הרגל בלבד / מניין לקרבנות ציבור שהוקדשו לפני הרגל / שיביאו לפני הרגל / וקרבנות יחיד שהוקדשו ברגל / שיבואו ברגל / תל' אלה תעשו לוי' במועדיכם / אם להחיר ככר החיר / אם כן למה נאמר אלה תעשו לוי' במועדיכם לקובעם חומר / שכולם יבאו ברגל / יכול באיזה רגל שירצו תל' ובאת שמר והבאתם שמר / אם להחיר ככר החיר / ואם לקבוע ככר קבע / אם כן למה נאמר ובאת שמה וזבאתם שמה לקובעם חובה שלא יהא אלא ברגל הראשון שקבע ושפגע בו / יכול אם עבר רגל אבד ולא הביא יכול יהיה עוכר עליו משום כל תאחר תלמוד לומר אלה תעשו לוי' במועדיכם / הא אין עובר עליו משום כל תאחר עד שיעבור עליו רגל' שנה כולה / עולותיכם / עולת יחיד ועולת ציבור וזבחי' / זבחי שלמי יחיד וזבחי שלמי ציבור מעשרותיכם / רבי עקיבא אומר בשתי מעשרות חתוב מדבר אחד מעשר

דנ

הכזבים עליך היום כאילו היום קיבלתם אותם / מחר סיני / וזו רגלים בפיכם כאילו היום שמעתם אותם / סליק פיסקא
אלה החוקים / אילו המדרשו / והמשפטים / אלו הדרינים / אשר תשמרון זו משנ' לעשו / זה מעשה / בארץ יכול כל המצוות כולם נוהגות בחוצה לארץ / תלמוד לומר לעשות בארץ אשר יי' אלהי אבותיך נותן לך לרשתה / יכול לא יהיו כל המצוות כולם נוהגות אלא בארץ תלמוד לומר כל הימים אשר אתם חיים על האדמה / אחר שירבדך הכתוב מיעט דרי' אנו לומר אותם מן האמור בעניין / ומה אמור בעניין אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוי' / מה עבודה זרה מיוחדת שהיא מצות הגוף שאינה תלויה בארץ ונוהגת בארץ ובחוצה לארץ כך כל מצוה שאינה תלויה בארץ נוהגת בארץ ובחוצה לארץ / ושתלמה בארץ אינה נוהגת אלא בארץ חוץ מן העורלה וכן הכלאים / רבי אליעזר אומר אף החדש / סליק פיסקא
אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוי' מניין אתה אומר שאם קצץ אשירה וחחליפה אפילו עשר פעמים חייב לקצעה תלמוד לומר אבד תאבדון / מגיד הכתוב שהיו הכנענים שטופים בזימה ובעבודה זרה יותר מכל אומות העולם / אשר אתם יורשים אותם ואת אלהיהם שלא תעשו כמעשיהם / ויבואו אחרים וירשו אתכם / רבי יוסי הגלילי אומר יכול אפילו עובדים ההרים והגבעות אתה מצויר לאבדם תל' אלהיהם על ההרים הרמים ועל הגבעות ותחת כל עץ רענן / אלהיהם על ההרים ולא ההרים אלהיהם / אלהים על הגבעות ולא גבעות אלהיהם / אלהיהם תחת כל עץ רענן / ולא עץ רענן אלהיהם / אר עקיבא אני ואהירא אובין לפניך כל מקום שאתה מצוה הר גבוה ועברך עץ רענן דע שיש שם עבודה זרה / לךך נאמר על ההרים הרמים ועל הגבעות ותחת כל עץ רענן / סליק פיסקא

ונתעתם את מזבחותם ושבדתם את מצבתם ונתעתם את מזבחותם / זו אבן שחצבה מתחילה לעזר / ושבדתם את מצבתם / זו מצבה שחצבה מתחילה לעבודה זרה / ואשיריהם תשרפון באש / זו אשירה שנעשית מתחילה לעזר / ופסילי אלהיהם תגרעון / זו שהיתה נטועה ועברה לעזר / דבר אחר ונתעתם את מזבחותם / מיכן אמרו שלש אשירות הם / אילן שנשעו מתחילה לעבודה זרה הרי זה אסור / שנאמר ואשיריהם תשרפון באש / החליף נוטל מר' שהחליף שנאמר ופסילי אלהיהם תגרעון / לא החליף אלא שהעמידו תחת עבודה זרה וסילקן הרי זה מותר שנאמר ואבדתם את שם מן המקום ההוא / לא תעשו כן לוי' אלהיכם / שלש בתיים הם / בית שכלו מתחילה לעזר הרי זה אסור שנאמר אבד תאבדון את כל המקומות / חידש נוטל מר' שהחידש שנאמר ואבדתם את שם / לא חידש אלא הכניס בתוכו עז והוציאו הרי זה מותר שנאמר ונתעתם את מזבחותם / נתעתה את המזבח הנח לו / שיבדתה את המצבה הנח לה מן המקום ההוא / בארץ ישראל אתה מצוה לרדוף אחריה / ואי אתה מצוה בחוצה לארץ לרדוף אחריה / רבי אליעזר אומר מניין לקצץ את האשירות שהייב לשרש אחריה תל' ואבדתם את שם מן המקום ההוא אמר לו ר' עקיבא מה אני צריך הלא כבר נאמר אבד תאבדון / ומה תל' ואבדתם את שםם לשנות את שםם / או יכול לשבח תל' שקץ תשקצו / מניין לנותן אבן אחד מן ההיכל ומן המזבח ומן העזרות שהוא בלא תעשה תלמוד לומר ונתעתם את מזבחותם ולא תעשו כן לוי' אלהיכם / רבי ישמעאל אומר מניין למחוק אות אתה מן השם שהוא בלא תעשה שנאמר ואבדתם את

לא תוכל לאכול בשעריך. רבי יהושע בן קרחא אומ' כול
אני אבל איני רשאי. כיצא בואתה אום ואת זיבוס
וושבי ירושלם לא יכלו להורישם יכרלים היו אבל אינן רשאי.
במעשר אין ליאלא טהור. מטא סבינן תל דגנך. לקוח בכסף
מבשר

ושמחתם נאמרה כאן שמחה ונאמרה להלן שמחה מה שמחה האמורה שלמים אף שמחה האמורה כאן שלמים, לפנינו אלהיכם בחיחות, אתם ובניכם ובנותיכם ועבדיכם ואמהותיכם, חביב חביב קדוש והלוי אשר בסעריכם, אין לו חלק ונתלת אתכם, כל קדוש שאתם מוציא

לוי הוה לומר תן לו מחלקו / אין לו חלק תן לו במעשר עני /
 אין לו מעשר עני / תן לו שלמים / השכר לך בלא תעשר /
 פן בלא תעשה / פן תעזוב את הלוי כל ימך / אפילו שמיים
 ויובלות / על אדמתך / ולא בגולה / סליק פיסקא

כ ירחיב יי אלהיך את גבולך עשה מצוה האמור בעניין
 שבשכרה ירחיב יי את גבולך / כאשר דיבר לך יי וימר
 דיבר לך את ארץ קני וקניז וקדמוני / רבי אומר ככר אילן
 אמור / ומה דיבר לך מפאת קרים עד פאת ים / דן אחד / יהודה
 אחד / אשר אחד / ואמרת אכלה בשר כי תאור נפשך לאכול
 בשר / רבי שמעון אומר מגיד שבשר תאוח נאמר להם לישראל
 במדבר / ומשבאן לארץ התירו להם / רבי עקיבא אומר לא בא
 הכתוב ללמד אלא מצוות האמורות כאן / רבי לעזר בן עזריה
 אומר לא בא הכתוב ללמד אלא דרך ארץ שלא יאכל אדם בשר
 לא לתיאבון / יכול יקח בשר מן השוק ויאכל תל וזחת בכקרך
 ומצאנך / הלא אין אדם אוכל בשר עד שיהיו לו בקר / וצאן / יכול
 יזבח כל צאנו וכל בקרו תל מבקרך ולא כל בקר / מצאנך
 ולא כל צאנך / כאשר צויתך / מה קדשים בשחיטת אף חליץ
 בשחיטה / אי מר קדשים במקום / אף חולים במקום תל כי
 ירחק ממך המקום וזחת / ברחוק מקום אתה וזבח ואי אתה
 וזבח בקרוב מקום / פרט לחולים שבשחיט בעזרה / אין לי
 אלא תמימים / בעלי מומים מכין תל ושחטו פתח אהל מועד /
 יכול אף חיר / ועוף פתח אהל מועד תל אותו אותו פתח אהל
 מועד ואין חיה ועוף פתח אהל מועד / אי מה קדשים בזמן אף
 חולים בזמן תל ואכלת בשעריך בכל אית נפשך / אי מה קדש
 במחיצה / אף חולים במחיצה / תל ואכלת בשעריך בכל אות
 נפשך אי מה קדשים בטהרה אף חולים בטהרה / תל הטהור
 והטמא יאכלנו / אין לי אלא טמא טהור מניין תל טהור
 יאכלנו / השמא והטהור יאכלנו / מגיד ששניהם אוכלים
 בקערה אחת / יכול אף תרומה תהא נאכלת מתוך קערה
 אחת תל יחדיו יאכלנו / זה נאכל מתוך קערה אחת יכול יהיו
 חייבים בהזה ושוק תל כצבי / אוציאו מכלל חזר ושוק ולא
 אוציאו מכלל שתי כליות ויתרת הכבד תל כאיל / אי מה צבי
 כולו מותר אף זה כולו מותר / תל אך כאשר יאכל הצבי ואת
 האייל / רבי לעזר הקפר אומר וכי מה בא הכתוב ללמדנו בין
 צבי לאייל לא זה בא ללמדנו ונמצא למד מה בהכנה בשחיטה
 אף היה בשחיטה אכל עוף אינו אלא מדברי סופרים דבר אחר
 כאשר צויתך בלבד שנצטוו משה על הוושט ועל הקצר
 ועל רוב אחד בעוף ורוב שנים בכבהב / סליק פיסקא

ק חוק בלתי אכול הדם / רבי יהודה אומר מגיד שהיו
 שטופים בדם קודם מתן תורה / יכול אף משקבלו
 אותה בשמחה בזה סיני אר שמעון בן עזאי והרי שלש מצוות
 עשה בתורה / כיצור כזו למה מה דם שאין בכל המצות קל ממנו
 הזהיר הכתוב עליו שרוב כל מצות על אהת כמה וכמה /
 רבי אומר כל מצוה שקיבלו אותה ישראל בשמחה בזה סיני
 עדין עושים אותה בשמחה / וכל מצוה שלא קיבלו אותה
 בשמחה / אין עושים אותה בשמחה / רבן שמעון בן גמליאל
 אומר כל מצוה שמסרו ישראל נפשם עליה בשעת השמחה נוהגים
 אותה בפרהסיא וכל מצוה שלא בסרי ישראל נפשם עליה בשעת
 השמחה עדיין היא מרופה בידם / כי הדם הוא הנפש להגיד מה
 גרם / לא תאכל הנפש עם הבשר זה אבר מן החי והלא דין הוא
 ומה בשר בהלב שמותר לבני נח אסור לישראל / אבר מן החי
 שאסור לבני נח אינו דין שיהא אסור לישראל / יפת תואר וכל
 הדומים לה יוכיחו שאסור לבני נח ומותר לישראל אף אתח אל
 תתמה

מעשר מניין תל תירושך / אין לי אלא טהור / טמא מניין תל
 ויצהירך / ר שמעון אומר מכלל שנאמר לא אכלתי באוני במנו
 ולא בערתי ממנו בטמא היכן הוא מזהר / איני יודע / תלמוד
 לומר ולא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך תירושך ויצהירך /
 יכול הנותן במתנה יהא חייב תל לא תוכל לאכול בשעריך /
 האוכל חייב ואין נותן במתנה חייב / רבי יוסי אומר יכול לא
 יהיו חייבים אלא על שכל שלא הורס ממנו כלום / מנין הורס
 ממנו תרומה ולא הורס ממנו מעשר ראשון / מעשר ראשון תל
 הורס ממנו מעשר שיני / מעשר שיני ולא הורס ממנו מעשר עני
 מניין תל לא תוכל לאכול בשעריך / רבי שמעון אומר לא בא
 הכתוב אלא ליתן מחיצה בין קורשי קדשים לקדשים קלים
 ותרומת ידך אילו הביכורים / וכי מה בא הכתוב ללמדנו אם
 לאכול ביכורים חוץ לחומרה קל וחומר ממעשר / ומה מעשר
 שמותר לזרים האוכל ממנו חוץ לחומה עובר בלא תעשר /
 ביכורים שהם אסורים לזרים האוכל מהם חוץ לחומה אינו
 דין שיהו עוברים בלא תעשר / נדבכת אילו תורה ושלמים / וכי
 מה בא ללמדנו הא לא בא הכתוב ללמדנו לא לאכול ביכורים
 עד שלא קרא עליהם שכ בלא תעשר / נדבכת אילו תורה
 ושלמים / וכי מה בא ללמדנו אם אוכל תורה ושלמים חוץ
 לחומה קל וחומר ממעשר ומה מעשר שאין חייבים עליו משום
 פגול ונותר וטמא / האוכל מהם חוץ לחומה עובר בלא תעשר
 תורה ושלמים שהם חייבים עליהם משום פגול ונותר וטמא /
 האוכל מהם חוץ לחומה אינו דין שהוא עובר בלא תעשר / הא
 לא בא הכתוב ללמד אלא לאכול תורה ושלמים לפני זריקת
 דם שהוא עובר בלא תעשר / ובכורות זה הככור / וכי מה בא
 הכתוב ללמדנו אם לאכול בכור חוץ לחומה קל וחומר ממעשר
 אם לפני זריקת דמים קל וחומר מתורה ושלמים / ומה תורה
 ושלמים שמוותרים לזרים האוכל מהם לפני זריקת דם עובר
 בלא תעשר / בכור שאסור לזרים האוכל ממנו לפני זריקת
 דם אינו דין שיהא הוזהר עובר בלא תעשר / הא לא בא הכתוב
 ללמד אלא לזר שאכל בשר בכור בין לפני זריקת דמים בין
 לאחר זריקת דמים / שיהא עובר בלא תעשר / סליק פיסקא
בקר וצאנך זו חטאת ואשם / וכי מה בא הכתוב ללמדנו
 אם לאכול חטאת ואשם חוץ לחומה קל וחומר
 ממעשר / לפני זריקת דמים / קל וחומר מתורה ושלמים לאחר
 זריקת דמים / קל וחומר מן הככור / ומה בכור שהן קדשים
 קלים האוכל ממנו לאחר זריקת דמים עובר בלא תעשר /
 חטאת ואשם שהם קדשי קדשים האוכל מהם לפני זריקת
 דמים אינו דין שיהא עובר בלא תעשר / הא לא בא הכתוב
 ללמד אלא לאכול חטאת ואשם חוץ לקלעים שהוא עובר
 בלא תעשר / סליק פיסקא

ונדרדיך וזו עולה וכי מה בא הכתוב ללמדנו אם לאכול
 עולה חוץ לחומה קל וחומר ממעשר / לפני
 זריקת דמים / קל וחומר מתורה ושלמים / לאחר זריקת דמים
 קל וחומר מן הככור / חוץ לקלעים קל וחומר מחטאת ואשם /
 ומה חטאת ואשם שמוותרים באכילה האוכל מהם חוץ לקלעים
 עובר בלא תעשר / עולה שאסור באכילה האוכל ממנה חוץ
 לקלעים אינו דין שיהא עובר בלא תעשר / הא לא בא הכתוב
 ללמד אלא לאכול עולה לפני זריקת דמים ובין לאחר זריקת
 דמים בין לפני מן הקלעים בין חוץ לקלעים שעובר בלא
 תעשר / כי אם לפני יי אלהיך / זו שילח / תאכלינו במקום
 אשר יבחר יי וירושלם / אתה וזבנך וכתך ועבדך ואמתך /
 חביב חביב קודם / והלוי אשר בשעריך / כל מקום שאתה סומך

פקעו איברים מעל גבי המזבח מחזירים למערכה אף תמורת כיוצא בה' פקעו איברי' מעל גבי המזבח מחזירים למערכה כל הקדשים אינן מותרים באכילת כשר אלא לאחר זריקת דמים אף תמורתם כיוצא בהם אינן מותרות באכילת כשר אלא לאחר זריקת דמים' סליק פיסקא'

שמור ושמעת את שמעת מעט ספך לשמוע הרבה אם שמרת מעט כופך לשמור הרבה: אם שמרת מעט ששמעת ספך לשמו' מה שלא שמעת שמרת מה שבידך ספך לשמור לעתיד לבא' דבר אחר זכה אדם ללמוד תורה וזכה לו ולדרושותיו עד סוף כל הדורות דא' שמור ושמעת כל שאינו בכלל משנה אינו בכלל מעשה: את הדברים האלה אשר אנכי מצוך שתאמרו מצוה קלה חביבה עליך כמצוה המורר' וכי תעשרה הטוב והישר: הטוב בעיני משים' והישר' בעיני אדם דכרי רבי עקיבא' רבי ומצא אומ' האשר בעיני אדם והטוב בעיני שמי' וכן הוא אומר ומצא חזק וטוב בעיני ואדם' סליק'

כי יכרית יי' אלהיך את הגוים אשר יי' אלהיך נתן לך' עשה מצוה אחת האמורה בענין שבשכרה יכרית יי' אלהיך את הגו' אשר אנכי מכיא אתכם שמה בכשר שתבוא ותירש ש' וירשתה אותם ויטבת בארצם בכלל שנאמר וירשתה יוכלו את ארץ רשאי להוסיף על הבניין תלמוד לומר ויטבת בעריהם כל בקום שאתה רוצה לבנות בנה' וירשת אתם'

מעשה כרייה ויהודה בן בתירה ורבי מתאי בן חרש ורבי חנינא בן אחי רבי יהושע ורבי יונתן שהיו יוצאים חוצר לארץ והגיעו לפלוסם וזכרו את ארץ ישראל זקפו עיניהם וזלגו דמעותיהם וקראו בגדיהם וקראו המקרא הזה וירשת אותם ויטבת בארצם' וחזרו וזלגו לבקובם אמרו ישיבת ארץ ישראל שקולר כנגד כל המצות שבתורה' ומעשה כרי' אלעזר בן שמעון יוהנן הסנדלר שהיו הולכים בנציבים אצל רבי יהודה בן בתירה ללמוד הובילו תורה והגיעו לצידן וזכרו את ארץ ישראל זקפו עיניהם וזלגו דמעותיהם וקראו בגדיהם וקראו המקרא הזה וירשתם אותם ויטבתם בארצם' וחזרו וזלגו לבקובם אמרו ישיבת ארץ ישראל שקולר כנגד כל המצות שבתורה' סליק'

השמר לך בלא תעש' פן בלא תעשה: פן תנקש אחריהם' שמא תמשך אחריהם או שמא תרם' להם או שמא תעשה כמעשיהם ויהיו לך למוקש אחרי השכרם מפני' מפני מה אני משמידם מפניך שלא תעשה כמעשיהם ויבואו אחריהם ויטבדו מפניך' ופן תדרוש לאלהיהם לאמר: שלא תאמר הואיל והם יוצאים באבטיגא והואיל יוצאם בארגמן אף אני אבוא בארגמן והואיל והם יוצאים בתולסין אף אני אצא בתולסין'

ואעשה כן גם אני: יש כן לעבודה ויש כן למתעבד מידן אמר דבר שמקריבים אותו לגבי מזבח אין מקריבים אותו לעבודה זה ואם המקריב אותו לעז' חייב דבר שמקריבים אותו לעבודה זה אם המקריב אותו כיוצא בו פטור' וכיל' יהיו מקריבים חטאות ואשמות תל' כל תועבת יי' אשר שנה עשו לאלהיהם לא בתכונן להקריב אלא דבר שהקב"ה שונא שנאמר כי גם את בנייהם ואת בנותיהם אין לי אלא בנים ובנות אבות ואימהות בניין תל' כי גם את בנייהם ואת בנותיהם אף יעקב אני ראתי גוי אחד שכפתו לאבינו והגיהנו לפני כלבו ואכלו' סליק'

כל הדבר אשר אנכי מצוה אתכם שתאמרו עליך מצוה קלה חביבה עליך כמצוה המורר' אותו תשכר לעשות' ר' אלעזר בן יעקב אומר ליתן לא תעשה על כל עשה האומר כפרשה' לא תוסף עליו ולא תגרע ממנו' מיכן אמרו הניתינים במתנה אחת שנתעבדו בניתינים במתנה אחת ינתנו במתנה אחת' דא לא

תתמה על אבר מן החי שאעפ"י שאסור לכני נח שיחא מותר לישראל תל' לא תאכל הנפש עם הבשר זה אבר מן החי' רבי חנינא בן גמליאל אומר זה הדם מן החי' לא תאכלנו לרבות בשר בהל' והרי דין הוא ומה נבילה שאין חייבים על ביטול חייבים על אכילתה' בשר בהל' שחייבים על ביטול אינו דין שחייבים על אכילתו' כלאי זרעם ויכחו שחייבים על זריעתן ואין חייבים על אכילתם' ואף אתה אל תתמה על בשר בהל' שאעפ"י שחייבים על ביטול לא יהיו חייבים על אכילתו' תל' לא תאכלנו לרבות בשר בהל' שחייבים על ביטול אינו דין שחייבים על אכילתו' פשוט הקטורת יוכיחו שחייבים על פשוטה ואין חייבים על ריחה ואף אתה אל תתמה על בשר בהל' שאעפ"י שחייבים על ביטול של' יהיו חייבים על אכילתו' תל' לא תאכל לרבות בשר בהל' רבן גמליאל אומר הרי הוא אומר רק חזק לבלתי אכול הדם' בשר דם שאינו בכלל המצות קל ממנו והזריק רכתוב עליו' שאר מצות על אחת כמה וכמה' סליק פיסקא'

רק קדשיך אשר יהיו לך' במה הכתוב מדבר אם בקדשי ארץ ישראל הרי כבר אמר הא אינו כדבר לא בקדשי חוצה לארץ' תשא ובאת' שחייב בטיפול הכאתו עד שיביאם לבית הכהונה' ר' יהודה אומר עד שיביאם עד באר הגולה חייב באהריותם' במכר הגולה ואילך אין חייב באהריותם' יכול אף מעשר וכזב תל' נדריך' קדשים שהם באים כנדר ונדבה' יצאו בכור ומעשר שאין באים כנדר ונדבה' יכול שאני כותב חטאת ואשם תל' קדשיך מילחשך להביא את חטאת ואשם ולהוציא את בכור ומעשר' אחר שריבה הכתוב מעט' מכאן אני חטאת ואשם שאין להם פרנסה אלא בבקובם' ומצאנו אני בכור ומעשר שיכולים לפרנס בכל בקום' ר' עקיבא אומר בתכונה הכתוב מדבר' תשא ובאת' יכול אף בכור ומעשר תל' ונדריך' יכול יהיה מעשר בהמה נוהג בשותפות תל' אשר יהיו לך' יכול שאני כותב את אחיהם שקנו כתפיסת הבית ואחר כך חלקו תל' אשר לך' בן עזאי אומר יכול יהיה מעשר בהמה נוהג ביתום תלמוד לומר רק קדשיך' סליק פיסקא'

ועשית עולותיך הבשר והדם בקיש דם לבשר ר' יהושע אומר אם אין דם אין בשר אם אין בשר אין דם רבי אלעזר אומר דם זבחין יספך אעפ"י שאין בשר הא מה אני מקי' ועשית עולותיך הבשר והדם בקיש דם לבשר מה דם בזריקת אף בשר בזריקת יכול יהא עומד כדחוק ועומד וזרק תל' וערך הבהן אותם עובד בקרוב וסודרו על גבי מערכה' בכלל שנאמר והקטיר הכהן את הכל לרבות את העצמות ואת הגידים והקריבים והטלפים יכול אפילו שפרשו תל' ועשית עולותיך הבשר והדם' ועשית עולותיך' יכול יחלוץ גידים ועצמו ויחלוץ בשר ויעלה הדם לגבי מזבח תל' את הכל' לא כיצד כחזכרים יקריבו פרשו אפילו בראשו ומזבח ידור' ומניין לכלל הקדשים שהיו טעונים מתן דם' ויסוד ושפיכה אחת על גבי המזבח תל' ועשית עולותיך הבשר והדם' ומניין למעשר ופסח שאם נתנו במתנה אחת שכיפר שנאמר ועשית עולותיך הבשר והדם' ומניין למעשר ופסח שלא ינתנו במתנה אחת תל' ודם זבחין יספך' ר' שמעאל אומר בתרומת קדשים הכתוב מדבר' תשא ובאת אל המקום' הרי הוא בא אל המקום מה יעשר לו תל' ועשית עולותיך' מה עולה טעונה הפשט וניתוח וכליל' לאישים אף תמורה כיוצא בה' וזכר עולה טעונה בתן יסוד ושפיכה אחת על גבי המזבח אף תמורתה כיוצא בה' וזה עולה

הארץ / אילו חמה ולבנה שמהלכים מסוף העולם ועד סופו / לא תאבה לו ולא תשמע אליו / מכלל שנאמר ואהבת לרעך כמוך / יכול אתה אוהב לוח תל לא תאבה לו / מכלל שנאמר עזוב תעזוב עמי יכול אתה עזוב עס זה תל ולא תשמע מכלל שנא' ולא תעמוד על דם רעך / יכול אי אתה רשאי לעמוד על דמו של זה תל ולא תחוס עינך עליו לא תחזק לא תלמד עליו זכות / ולא תכסח עליו / אם אתה יודע לו חובה אין אתה רשאי לשתוק / ומניין שיתאצב בבית דין חייב שאין בחזירים אותו לזכות תל כי הרהג תהרג / ומניין ליתאצב בבית דין זכאי שמחזיר אותו לחובה תל תהרגניו / כך תהיה בו בראשונה להמיתו / בעצם ביד הנישת שימות ואח' ביד כל אדם / ש' מיד כל העם באחרונה / באכנים ומת / יכול באכנים ברוכות תל באכ' / או באכ' יכול באכ' אתה תל באכ' / אמור מעתה לא מת בראשונה ימות בשנייה / כי בוקש להדיחך / נאמר כאן הרהג וגא' להלך הרהג מה הרהג האמורה להלך בבקילה אף הרהג האמורה כאן בבקילה / מעל 'אלהיך המוציאך וגו' אפי' אין לו עליך אלא שהוציאך מארץ מצרים דיי' / סליק פיסקא /

וכל / ישראל ישמעו ויראו / משכרל אותו עד הרגל וממיתים אותו ברגל שנאמר וכל העם ישמעו ויראו דברי רבי עקיבא / רבי יהודה אמר אין מעשים בבית דין אלא זה כלכך / ומניין לאומר אעבוד אלק ואעבוד נלך ונעבוד אלק ואזכר נלך ונזכר או אלק ואקטיר נלך ונקטיר אלק ואנסך נלך וננסך / אשתחווה אלק ואשתחווה נלך ונשתחווה תל לא תוספור לעשות כדבר הרע הזה בקרבך לא כדבר ולא כרע וההיכול אף הבגוף והמכשק וחברחין והמרכיב והסך והמלביש והמנעיל והמעטף תל הזה / הוה בבקילה ואין כל אילו בבקילה / סליק פיסקא /

כי / תשמע / ולא תחזור בחמצות / יכול יהיה רשע תלמוד לומר ודרשת וחקרת ושאלת היטב / ודרשת מן התורה / וחקרת מן העדים / ושאלת מן התלמוד / באחת עריך / עיר אחת עושים עיר הנידחת / ואין עושים שלש עיירות נידחות / יכול אף לא שנים תל באחת עריך אשר 'אלהיך נותן לך בכל מקום / לשבת שם בארץ / פרט לירושלם שלא ניתנה לבית דירד /

וצא / אנשים / ולא נשים / אנשים ולא קטנים / אנשים אין פחות משנים / בני כליעל / בני אדם שפרקו עולו של מקום / מקרבך / ולא מן הכפר / וידיחות יושבי עירם / ולא את יושבי עיר אחרת / לאמר בהתראה בל כה ונעברה אלהים אחר / ודרשת וחקרת / מכלל שנאמר והוגד לך ושמעת ודרשת היטב / היטב היטב לגיזרה שוה מלמד שבורקים אותו בשבע חקירות / בדיקות מניין ואל והנה אמת נכון הדבר / אם סופינו לרכז בבדיקת מה תל חקירות אמ' אחד איני יודע עדותן בשילה / בדיקות אמר אחד איני יודע ואפילו שנים אמורים אין אנו יודעים עינות קיימת / אחד חקירות ואחד בדיקות בזמן שמכחישים זו את זו עינותם בשילה / והנה אמת נכון / לרכות גרי ועבדי בשוחררי /

הכה / תכה / מניין לא יכולת להמיתו במיתה האמורה בו המיתו באחת מכל מיתות האמורל בתורה בין חבורות בין קלות תל הכה תכה / מניין שלא ירד ויצא תלמוד לומר הכה תכה את יושבי העיר הזאת ולא יושבי עיר אחרת / מיכן אמרו החכמים והגמלת העוברת ממקום למקום ולנה בתוכה והוזהרת עמהם אם נשתחא שם שלשים יום הרי היא בסיף וממונם אכז פחות מיכן הם בבקילה וממונם פלט / החרם אותה פרט לניכסי צדיקים שבתוצר לה / ותכל אשר כה / לרכות ניכסי צדיקים שבתוכה מכאן אמרו נכסי צדיקים שבתוכה אכזים ושבתוצר לה פלוט' / ושל רשעים / בין מתוכה ובין בחוצה לה אכזים /

לא תוסף עליו / מנין שאין מוסיף לא על החרב ולא על הציצית תל לא תוסיף עליו ומנין שאין פוחלי מהם תל לא תגרע ממנו / ומנין שאם פתח לכרך ברכת הכנים שלא יאמר הואיל ופתחתי לכרך אומר 'אלהי אבותיכם מוסיף עליכם וגו' / תלמוד לומר דבר אפילו דבר לא תוסף עליו / סליק פיסקא /

כי / יקום בקרבך נביא או חולם חלום / מה משה ככה אמ' אף נביאי ככה אמר / ומה משה אמר בקצת וקיים / אף נביאי אמרו בקצת וקיימו בקצת / ומה משה אמר כלל ופרט / אי מה משה כן שמונים וכן עמרם אף שאר חנביאים כך תלמוד לומר נביא מכל מק' / או חולם חלום מכלל שנ' למשה פה א' פה אדבר בו יכול שאר חנביאים כך תל או חולם חלום / בקרבך לרבות האשה / ונתן אליך אות / בשמים וכן הוא אמר אם טל יחיה על הגיזה לבדה וגו' / ויעש אלהים כן בליליה ההוא / סליק פיסקא /

ובא / האות והמופת אשר דבר אלק לאמ' וגו' / אר יוסי הגלילי ראה עד היכן הגיע הכתוב לטוף עובדי עז ונתן להם במטלה להעמיד אפילו חמה ולבנה כוכבים ומזלות אל תשמע להם מפני מה כי מבסח 'אלהיכם אתכם לדעת הישכם אוהב' / אר עקיבא חס ושלום שמא יעמיד הקבה חמה ולבנה ומזלות לעובדי עז ואינו מדבר אלא במי שהיו נביאי אמת מתחללים והגדולות נביאי השקר כחנניה כן עזר לא תשמע אל דברי חנביא ההוא ולא תחזור בו / אלא חולם חלום ההוא ולא חשוד למפרע / כי מבסח 'אלהיכם אתכם לדעת הישכם אוהבים וגו' / 'אלהיכם תלכו / והעשה / ואתו תישא שמואל כורא עליכם / ואת מצותיו תשמעו / זו מצות לא תעשה / ובקולו תשמעו / ולא בקול נביאיו / ואתו תעבדו / בתורתו עבדו ונבמקדשו / וכו' תדבקין הפרשו עצמכם מעו' ודבקו במקו' /

והנביא / ההוא / ולא אנוס / או חולם חלום ההוא / ולא מוטעה / יומת כי דבר סרה על 'אלהיכם / וחרי דברים קו' וכה המזויף דברי הדבור חייב מיתה / המזויף דברי של מקום על אחת כמה וכמה / המוציא אתכם מארץ מצרים / אפילו אין לו עליך אלא שהוציאך מבית עבדי דיי' / ויפדך בבית עבדי / אפילו אין לו עליך אלא שפדאך מבית עבדי דיי' / להדיחך מן הדרך / נאמ' כאן הרהג / ונאמרה להלך הרהג האמורה להלך בבקילה אף הרהג האמורה כאן בבקילה / ר' שמעון אמר אין ביתתו של זה לא בחנק / דא להדיחך מן הדרך / זו מצו עשה / אשר צוץ 'להיך / זו מצות לא תעשה / ללכת כה לא האוב בקצת ומשייר מקצת / ובערת הרע מקרבך / בער עושי רעות מישראל /

כי / יסיתך אחיך בן אמן / אין הסתה אלא טעות שנאמר אשר הסתה אותו איזבל אשתו / אחריים אומ' אין הסתה אלא גירוי שנאמר ועתה שמע נא אדוני המלך אם 'הסיתך כי ירח מנחה / מכלל שנאמר לא יומתו אבות על בנים ובנים לא יומתו על אבות / למדנו שאין מעידים זה על זה / אחיך / זה אחיך מאביך / בן אמן / זה בן אמן / או כנך / זה כנך מכל מקום / או בתך / זה בתך מכל מקום / או אשת / זו ארוסה / חיקך / זו נשואה / או רעך / זה הגר / אשר כנפשוך / זה אביך / בסתר לאמר / מלמד שאין אומרים דבריהם אלא בסתר / וכן הוא אמר כנשף בערב עס באישון לילה ואפילה / אבל דברי תורה אין נאמרים אלא כפרסא / וכן הוא אמר הכמות בחזק תרומה וגו' / נלכה ונעברה / רבי יוסי הגלילי אמר הרי זה דבר נגאי לישראל שאומות העולם אין מניחים מה שמס' להם אבותיהם / וישראל מניחים מה שמסרו להם אבותיהם והולכי / ועובדי עבודה זרה / סליק פיסקא /

מאלהי / העמים אשר סביבותיכם הקרובים וגו' / מה קרובים אתה יודע מה הן חקוקים / מקצה הארץ ועד קצה

ואת בהמטה ולא בהמט הקדש

סליק פיסקא

ואת

כל שללה / לרבות נכסי רשעים שכוונתה לה' אל תוך רחובה / אין לה רחוב עושין לה רחוב היה רחוב לחוצה לה מנין שכוונתו אותו לתוכה תלמוד לו' אל תוך רחובה / ושרפת כאש את העיר ואת כל שללה / כליל ולא שלל שמים / מיכן אמרו ההקדשות שבתוכה יפדו תרומות / ירקבו מעשר שיבי וכתבי הקדש יגבינו / כליל לוי' אלהיו / וכן הוא אומר וישבע יהושע ביום ההוא לאמר ארור האיש לפני יי' וגו' / וכי אין אלו ירדעים שיריחו שמה אלא שלא יבנו אותה / וקראו שמה יריחו / בכבודו ייסדנה ובצעריו יצוי דלתיה / ויול' שוגג הל' כדבר יי' אשר דבר ביד יהושע בן נון אמור מעתה מזוי היה / סליק פיסקא

לא

שוכן יוני הרדסאות כדברי רבי עקיבא אילא ירבק בידך מאומר מן החרם / מיכן אמרו נטל בקל או מלגז או כרכר או שרכט כולם אסורי בהנאה מה יעשה להם יוליסם לים המלח / כללו של דבר כל הנהגה מעבודה זרה ויליך הנהגה לים המלח / למען ישוב יי' מהרץ אפי' כל זמן שעבודה זרה בעולם חרץ אף בעולם / נסתלקה עז נסתלק החרון / ובתן לך רחמים ורחמך ורחבך / רבן גמליא ברבי אומר כל זמן שאתה מרחם על הבריות / מרחמים עליך מן השמים / כאשר נשבע לאבותיך / הכל בזכות אבותיך / כי תשמע בקול יי' אלהיו / מיכן אמרו התחיל אדם לשמוע קומעה / ספור משמיעים לו הרבה / לשמר את כל מצוותי אשר אנכי מצוך היום שתהא מצוה קלה חביבה עליך כחמורה כי כך בחר יי' אלהיו / זו שאמר ר' ישמעאל הישר בעיני שמים / בניס אתם לוי' אלהיכם רבי יהודה אומר אם נהנינו אתם כבנים הרי אתם בנים / ואם לאו אין אתם בנים / רבי מאיר אומ' בין כך ובין כך בניס אתם לוי' אלהיכם וכן הוא אומ' והיה בספר בני ישראל כחול הים / לא תתגודדו לא תעשו אגודות לא היו כולכם אגודת אחת וכן הוא אומ' ואגודות על ארץ יבדה / לא תתגודדו לא תתגודדו כדרך שאחרי מתגודדין שני תתגודדו כחדכו כמשפס / ולא תשימו קרחה / ויכול להיות חייבים אלא בין העינים בלבד מניין לרבו את כל הראש תל' כראש תל' כראש / ויכול הכהנים שריבה בהם הכתוב מצות יתירות חייבים על כל קרחה וקרחה והחייבים על הראש בכין העיני' / אבל ישראל ריבה בהם הכתוב מצות יתירות לא היה חייבים אלא אחת ולא יהיו חייבים אלא בין העינים בלבד תל' קרחה קרחה לגיורה שוה מה קרחת האמורה בכהנים חייבים על כל קרחה וקרחה וחייבים על הראש בכין העיני' אף קרחה האמורה בשר חייבים על כל קרחה וקרחה וחייבים על כל הראש בכין העינים / מה קרחה האמורה בישראל אין חייבים אלא על חמת בלבד אף קרחה האמורה בכהנים אין חייבים אלא על חמת / סליק פיסקא

כי

עם קדוש אתה לוי' אלהיו / קדושה שהיא עליך היא גרמה לך / לא לא תגרום לעם אחר להיות קדוש / כיצא בו כי בו כהרי' / כי יעקב בחר לו היה להיות לו לעם סגולה / ישראל לסגולתו / לא כי עם קדוש אתה / קדושת עצמך / וכך בחר יי' אלהיך להיות לו לעם סגולה מכל העמים / מלמד שכל אחד ואחד מישראל לפני הקב"ה ככל אומות העולם יכול אף מאבות הראשונים תל' מכל העמים אשר על פני הארבה / אמור מעתה משלפני ומלאחרי ולא מאבות הראשונים / סליק פיסקא

כל

בהמה מפרסת נגד עד שיהו כה' ג' סימני' הללו אינה מותרת באכילה / אבא חנן או מפור' לא עזר השמיעה מין חיה / אר' יאשיה כל מקום שנאמר צפור כטור הכתוב מדבר / אר' יצחק עוף טהור בקרא עוף ונקרא צפור והטמא אין נקרא לא עוף בלבד /

לא

תאכל כל תועבה / ר' אליעזר אומר מניין לצורם אוזן של כבד ואכל ממנה עובר בלא תעשה תל' לא תאכל כל תועבה / אחרים אומרי' בפסולי' המוקדשים הכתוב מדבר / נא' כאן תועיבה ונאמר להלן לא תזכר לוי' אלהיו שור ושה / מה תועיבה האמורה להלן בפסולי' המוקדשים הכתוב מדבר / אף תועבת האמורה כאן בפסולי' המוקדשים הכתוב מדבר / סליק פיסקא

ואת

הבהמה אשר תאכל / שור שה כשבים ושה עזים איל וצבי וחמור / מלמד שחור' בכלל בהמה מנין שאף בהמה בכלל חיה תל' זאת החיה מלמד שחיה קרויה בהמה וכהם קרויה חיה / מלמד שבהמה טמאה מוכרה מטהורה בכל מקום הכתוב פורט את המוקט תלמוד לומר זאת הבהמה / איל וצבי וחמור / רבי יוסי אומר תל' זה שור הכר' / סליק פיסקא

כל

בהמה מפרסת פרסה לפי שמינו שריכה הכתר טריפת כעין טריפת אף אגרי ארבה את הפסול כעין פסולי' ואיזה זה זה החורש בשור וחמור ובמוקדשים / תל' שור שה כשבים ושה עזים / תאכל מרבה אני את איל וועדין לא ארבה אני את הרוכע ואת הנרכע / מוקצ' ונעבד / אתנן ומחיר וכלא' תל' שור שה כשבים / מרבה אני את איל וועדין לא ארבה אני את שבעבד כח עכירה / על פי עד אחד או על פי העיני' תל' שור שה כשבים תאכל מרבה אני את איל וועדין לא ארבה את שבעבד כועכירה / על פי שני' עדי' / ועדין לא נגמר דינו תל' שור שה כשבים תאכל / מרבה אני את איל שגדלו כטורה ועדין לא ארבה את ור' טריפה שינקת מן הכשירה תל' בכהמה / מרבה אני את ור' טריפה שינקת מן הכשירה ועדין לא ארבה את ור' טריפה שינקת מן בהם טהורה עם הטמאה תל' בכהמה / כל בהמה בכהמה תאכל / לרבו שליא / יכול אפי' יצאת מקצתה תל' אותה / אותה תאכל / אותה באכילה ואין בהמה טמאה באכילה / אין לי לא בעשה מנין אף בלא תעשה תל' את הנבל הארנבת ואת השפן והחזיר / מכשרם לא תאכל / אין לי לא איל בלבד שאר בהמה טמאה מנין ודין הוא ומה אילו שיש בהם סימני' טהרה הרי הן בלא תעשה שאר בהמה טמאה שאין בהם סימני' טהרה אינדין שיהו בלא תעשה על אכילתן / נמצא הנבל והארנבת והשפן והחזיר מן הכתוב שבהם טמאה בקי' נמצא מצות כשר שלום מן הכתובין ומצות לא תעשה בקי' את זה לא תאכל / אר' עקיבא וכו' משה קניני' וכל המע' / חיה / מיכן תשובה לאומרים אין תורה מן השמים /

כל

צפור טהורה תאכל / מכלל ש' וצוה הכהן ולקח למטה / יכול כשם ששחטה אסורה כך משולחת אסורה / תל' כל צפור טהורה תאכל / או כשם שמשולחת מותרת כך שחטה מותרת / תל' וזה אשר תאכלו מהם את הנשר ואת הפרס והעזניה / ר' עקיבא אומ' נא' כאן נשר ונא' להלן נשר מה נשר האמור להלן עשה כל האמור בנשר כל תאכל וכל תאכל / אף נשר האמור כאן עשה כל האמור בנשר כל תאכל וכל תאכל / שמעון או' נא' כאן איזה ונא' להלן איזה / מה איזה האמור כאן עשה את הראה מין איזה / אף איזה האמור להלן עשה את הראה מין איזה / סליק פיסקא

לא

תאכל כל נבילה / אין לי לא באכילה / טריפת מנין תל' נבילה כל נבילה / לנגר אשר בעריו / מלמד שנתנה במתה לנגר תושב / מניין אף לנגר / תל' לנגר / ומנין שמוכרה לנגר תושב תל' או מוכר / ומנין אף לנגר / תל' לנגר / כשתימצ' לומ' מוכר ונתנה במתה לנגר / ונגר תושב / ר' יהוד' או' רבנ' ככתב / דברי' המותר' ואחרים נהגו בהם איסור אי אתה רשאי לנהוג היתר בפניהם / כי עם קדוש אתה לוי' אלהיו / קדש את עצמך / לא תבשל גדי בחלב אמו' / שלש פעמים / פרט לחיה ועוף / ובהמה טמאה / ר' יוסי הגלילי אומ' נאם לא תאכלו כל נבילה / לנגר אשר בעריו / יצא עוף שאין לו

לו חלב יוס' לא לא תבשל גדי בחלב אמו' למה נא' שלש פעמים
כנגד שלש ברייתות שכתב הקה"ק עם ישראל' ארת כחורב ואחת
בערכות מואב ואחת כהר גריזים וכדו' עיבל' סליק פיקא'
עשר תעשר מלמד שאין מעשרים משנה להביתה אין לי
לא מעשר שיני' שבו דיבר הכתו' מניין לרבות שאר
מעשרות תל' עשר תעשר' מניין למעשר בהמה שאין מעשרים
אותה משנה להביתה תל' עשר תעשר את כל תבואת זרעך
היוצא חשדה שנה שנה' ר' שמעון בן יהודה או' משום ר' שמעון'
מניין למעשר בהמה שהוא כעמוד ועשר תל' עשר תעשר' יכול
דבר שגידולו מן הארץ כגון כשם וקוצה' יהיה חייב כמעשר תל'
עשר תעשר ואכלת' יכול אף דרש וחלב' תל' היוצא חשדה שנה
שנה' אמור סעודה דבר היוצא מרשות שדה' מכלל שנ' ואכלת
לפני' י' אהיך במקום אשר יבחר לטבח שמו' שם' מעשר דגגך
תירושך ויצהריך' יכול אין לחייב אלא על דגן תירוש ויצהר'
מניין לרבות שאר פירות' תל' תבואת זרעך' יאמר זה שלמלא
כן הייתי' או' מה תבואה מיוחדת שבכניסה לקו' ודרכה להאכל
כמות שהיא' אף אני ארכה אלא כיצא בה' הא מה אני מרבה
את האורז ואת הדוחן ואת הפרג' ואת הפרג' שמו' מניין לרבות
שאר קטניות תל' עשר תעשר' מרבה אני את הקטניות שדרכו
להאכל כמות שהם' ועדיין לא ארכה את התרמוסים ואת
החרדל שאין דרכם להאכל כמות שהם תל' עשר תעשר' יכול
אע"פ שלא השרישו תל' ואכלת' מניין לרבו' ידקות למעשרות'
מזרע הארץ' תל' וכל מעשר הארץ' לרבות מזרע הארץ' לרבות
שום ושיחיים וגריני' יכול שאני מרבה לפת צנונות חרעוני
גינה שאין נאכלים תל' מזרע הארץ' ולא כל דרע הארץ' מפרי
העץ לרבו' פירות האילן' יכול שאני מרבה חרובי שיטה וחרובי
צ' למ' וחרובי גידורא שאין נאכלים תל' כפרי העץ ולא כל פרי
העץ' מנין שאדם מעשר את שואכל תל' תעשר מנין שזרע תל'
היוצא חשדה' יכול אע"פ שלא נגמרה מלאכתו בשדה תל' כדגן
מן הגורן והרי היא כשדה וכמלאה מן חיק' קעד שהיקב בשדה'
יכול יהיה אדם אוכל אכילת עראי בשדה תל' עשר תעשר' מנין
שזרע תל' היוצא חשדה' מנין שכונס תל' תבואת זרעך' אמרו
חרבו חנויות מנין שלש שני קודם לארץ' ישר שהיו מצויים
פירותיהם מיד מעשר שהיו דורשים לומר עשר תעשר' ואכלת
ולא מוכר תבואת זרעך' סליק פיקא'

ואכלת לפני' י' אהיך במקום אשר יבחר' ר' יוסי אומר ג'
דברים משום ג' וקנינים' ר' עקיבא אומר' יכול יהיה
אדם מעלה בכורו מחוצה לארץ' לארץ' תל' ואכלת לפני' י' אהיך
במקום אשר יבחר' במקום שאתה מביא מעשר דגן אתה מביא
בכורות' מחוצה לארץ' שאי אתה מביא מעשר דגן' אי אתה
מביא בכורות' שמעון בן זומא אומר יכול כשם שנתנה תורה
מחיצה בין קרשי קרשים לקרשי קלים' כך נתנה תורה מחיצה
בין בכור למעשר שיני' ודין הוא בכור טעון הבאת מקום' מה
בכור אינו נאכל אלא לפני' מן החומה' אף מעשר שיני' אינו
נאכל אלא לפני' מן החומה' מה בכור שכן מיעט מקו' אכילתו
שכן מיעט זמן אכילתו תאמר במעשר שיני' שריבה זמן אכילתו
הואיל וריבה זמן אכילתו ירבה מקום אכילתו תל' ואכלת לפני'
י' אהיך במקום אשר יבחר' מה בכור אינו נאכל אלא לפני' מן
החומה אף מעשר אינו נאכל אלא לפני' מן החומה' ר' שמעון
אומר יכול יהיה אדם מעלה מעשר שיני' בזמן הזה ואוכל' ודין
הוא בכור ומעשר טעוני הבאת מקום' מה בכור אינו נאכל אלא
בפני הבית אף מעשר שיני' אינו נאכל אלא בפני הבית' לא אם
אמרת בכורו שכן יש ממנו דמים ואמור' למזבח תא' כמעשר

שיני שאין ממנו דמים ואמורים למזבח' בכורים יוכיחו שאין
בהם דמים ואמורים ואין נאכל' אלא בפני הבית' לא אם אמרת
בכורים שכן טעונים הנחה לפני' המזבח' תאמר במעשר שיני'
שאין טעון הנחה לפני' המזבח' תל' ואכלת לפני' י' אהיך
במקום אשר יבחר' מקיש בכור למעשר שיני' מה בכור אינו
נאכל בפני הבית אף מעשר שיני' אינו נאכל בפני הבית' אחר'
או' יכול בכור שעבר זמנו משנה להביתה יהיה פסול כפסולי
המוקדשים תל' ואכלת לפני' י' אהיך במקום אשר יבחר' מקיש
בכור למעשר שיני' מה מעשר שיני' נאכל משנה להביתה' אף
בכור נאכל משנה להביתה' סליק פיקא'

כי ירבה ממך הדרך' יכול ברחוק זמן הכתוב מרבה תל'
כי ירבה ממך הדרך' ברחוק מקום הכתוב מרבה תל' ולא
ברחוק זמן אין לי לא שהוא מרובה מניין אפי' לכוש תל' כילא
תוכל שאתה' אין לי לא עני' עשר מנין תל' כי יבחר' י' אהיך'
ונתתה בכסף מלמד שאין מתחלל לא על הכסף' ומנין לעשות
שאר מטבע ככסף ודין הוא והואיל ודקדק מתחלל על הכסף'
ובעשר שיני' מתחלל' מה הקדש עשור בו שאר מטלטלים
ככסף אף מעשר שיני' עשה בו שאר מטבע ככסף' בה להקדש
שעשה בו שאר מטלטלים ככסף תאמר במעשר שלא עשה בו
שאר מטלטלים ככסף' שנ' ונתתה בכסף וצרתה הכסף בידך'
דבר שדרכו ליצור דברי רבי ישמעאל' ר' עקיבא אומר' דבר שיש
בו צורה' פרט לאסימון שאין עליה צורה' בידך' פרט לכשיצא
דרך ברוש' והלכת אל המקום אשר יבחר' י' אהיך' כוזו שילח
ובית עולמים' ונתתה הכסף בכל אשר תאווה נפשך' ר' יהודה
אומר יכול להקח בכסף מעשר שנשטמא טעון פדיון ודין הוא
ומה מעשר שיני' שנשטמא הרי הוא נפרח להקח בכסף מעשר
שנשטמא אינו דין שיפדה תל' כסף כסף' כסף ראשון ולא כסף
שיני' ג' כסף' נא' בענין אחד למעשר טהור וא' למעשר טמא וא'
להקח בכסף מעשר' בכל אשר תאווה נפשך בבקר ובצאן' יכול
בעבדי ושפחות וקרקעות תל' בבקר ובצאן' אין לי לא אכילה'
שתייה מנין תל' בין ובשכר' אין לי לא אכילה ושתייה' מנין אף
משכיתו אוכלים ושתייה כגון הקדש והזימון וראשי בשמים
והתיאור והחילתית והפולפלים' וזהו הריע תל' בכל אשר
תשאלך נפשך' יכול אף מים ומלח תל' בבקר ובצאן' בין
ובשכר מה אילו מיוחדים שהם פרי מפרי וגידולו מן הארץ אף
אין לי לא פרי מפרי וגידולו מן הארץ' בין כגן או בבקר ואכלת
פרי ע' עורה' בצאן' ולקחת רהל על ידי גייתה' בין' ולקחת
חבית על ידי קנקנה ובשכר' ולקחת חמר משתחמץ' יכול יקח
בהמה למשתה כגן הרי אתה דן נא' כאן שמחה ונא' להלן שמח'
מה שמחה האמור כאן שלמי' אף שמחה האמור להלן שלמי'
אי מה שמחה האמור להלן עולה ושלמים' אף שמחה האמורה
כאן עולה ושלמי' תל' ואכלת ושמה שמחה שיש עבה אכילת'
יצא עולות שאין עמם אכילה' סליק פיקא'

והלוי אשר בשעריך לא תעזבו בכל מקו' שאתה מוצא
לוי הזה תן לו מחזור אין לו חלק' תן לו מחזור
שיני' אין לו מעשר שיני' תן לו מעשר עני' אין לו מעשר עני'
תן לו שלמים' אין לו שלמים פרנסהו מן הצדקה שנ' ובא הלוי
כי אין לו חלק ונהלה עמך להגיד מה גזר' סליק פיקא'

מקצה שלש שנים' יכול אפילו בחג תל' כי תכלה לעשר'
יכול בחנוכה תל' קץ' והלא נא' קץ' מה קץ האמור
להלן רגל אף קץ האמור כאן רגל' אי מה קץ האמור להלן זה
הסוכות אף קץ האמור כאן חג הסוכות תל' כי תכלה לעשר'
רגל שמעשר כלה כי הוי אומ' זה חג הפסח מביא אמר ערב יום

וזה דבר חשמיטה מיכן אמרו המחזיר חוב בשביעית יאמר להם משמט אני כבתנא וזה דבר חשמיטה מיכן אמרו שביעית משמט מלוה ואין יוכל משמט מלוה שהיה בדין וסמך שמיטה שאין מוציא עבדים משמט מלוה יוכל שמוציא עבדי אינו דין שמשמט מלוה תל וזה דבר חשמיטה שמטה משמט מלוה ואין יוכל משמט מלוה קול שמיטה שהיה בדין וסמך שמיטה שאין מוציא עבדים משמט מלוה יוכל שמוציא עבדים אינו דין שמשמט מלוה תל וזה דבר חשמיטה שמיטה משמט מלוה ואין יוכל משמט מלוה קול שמיטה שמוציא עבדי וסמך יוכל שאינו משמט מלוה מוציא עבדים שביעית משמט מלוה אינו דין שתוציא עבדים תל ובשנת היובל הזאת זאת שביעית משמט מלוה ויובל מוציא עבדים ששט כל בעל משה ידו יוכל אף בגזילה ופקדון תל משה ידו יוכל שטר שכיר והקפת החנות והחמור תל אשר ישה ברעה ואם סופינו לרבו את כולם מה תל משה ידו סמך משה ידו כזקופה אף כולם בזקופה לא יגוש ליתן עליו בלא תעשה את רעהו פרט לאחרים את אחיו פרט לגר תושב כי קרא שמיטה לוי בין בארץ בין בחוצה לארץ סליק פיסקא

את הנכרי תגוש ואת אחיך לא תגוש וזו מצות עשרת ואשר יהיה לך את אחיך ולא של אחיך בידך מיכן אתה אומר המלוה על המשכון אין שמיטה משמט ואת אחיך תשטם ידך ולא המוסר שטרותיו לבית דין מיכן אמרו הילל התקין פרוסכול מפני תיקון העולם שראה את העם שנמנעו מלהלוו זה את זה ועברו על מה שכתוב בתורה עבר והתקין פרוסכול וזהו גופו של פרוסכול מוסרינו אני לכס פלוני ופלוני הדיינים שבמקו פלוני כל חוב שיש לי שאגבנו כל זמן שארצה והדיינים חותמים לכשתאו העדים סליק פיסקא

אפס כי לא יהיה כך אבינו ויהלן הוא אומר כי לא יהיה אבינו בזמן שאתם עושים רצונו של מקום אבינו באחרים ובזמן שאין אתם עושים רצונו של מקום אבינו בכס כי בדרך יברכך יי בארץ מגיד הכתוב שאין ברכה תלויה אלא באנכי אני יי אלהיך נותן לך לרשתה בשביל שתירש תכבש וקס שמוע תשמע בקולי יי אלהיך מיכן אמרו שמע אדם קימעה משמיטה אותו הרבה וזאת אדם דברי תורה משמיטים אותו ודברי סופרים לשמור ולעשות כל הבטחה הזאת שתהא מצוה קלה חמורה עליך כמצוה חמורה סליק פיסקא

כי יי אלהיך ברכך כאשר דיבר לך ומה דיבר לך בדרך אתה בעיר והעבטת גוים רבים יוכל תהא אתה לוח כסלע ומלוה בשקל כדרך שאחרי עושים תל ואתה לא תעבט ומשלת בגוים רבים יוכל תהיה מושל באחרים ואחרי מושלך כך כענין שנאמר אדני בוק שבעה מלכים וגו' לכן נא וכך לא ימשולו בך ולא באחרים אבינו תאב קודם אחיך זה אחיך מאביך כשהוא אומ' מאחד אחיך בלמד שאחך מאביך קודם לאחך מאמך באחת שערך יושבי עירך קודמים ליושבי עיר אחרת בארץ יושבי הארץ קודמין ליושבי חוצה לארץ כשהוא אומר באחת שערך היה יושב במקום אחד אי אתה מצוה לפרנסו והיה מחזר על הפתח אין אתה זקוק לכל דבר אשר יתן יי אלהיך בכל מקום לא תאמץ את לבבך יש בן אדם שמצער אס יתן לא יתן ולא תקפון את לבבך יש בן אדם שהוא פושט את ידו וחוזר וקופצה מאחך האביון אם אי אתה נותן לו סופך ליטול חימינו ומניין שאם פתחת פעם אחת אתה פותח אפילו מאה פעמים תל כי פתחת תפתח את ידך לוי והעבטת תעביטנו נותנים לו וחוזרים ומשכנינו אותו

שוב האחרון של פסח של רביעית ושל שביעית היה ביעור ברביעית מפני מעשר עני בשבלישית שביעית מפני מעשר עני בשבשית יוכל אף שנה שביעית תהא חייבת במעשר תל שנת המעשר שנה שחייבת במעשר יצתה שנה שביעית שאינה חייבת במעשר יוכל יהיו שני מעשרות נוהגים בה תל שנת המעשר מעשר אחד נוהג בה ואין שני מעשרות נוהגים בה אין לי אלא מעשר עני שבו דיבר הכתוב בנין לשאר מעשרות תל תכואתך ריבה תוציא את כל מעשר תכואתך מלמד שמוציא אותו במקום שומא למקום שטרה ואי אתה מוציא של שאר שנים יהיו מוציאין אותו ממקום שומא למקום שטרה תל בשכר ההיא של שנה ההיא אתה מוציא ואי אתה מוציא של שאר שנים ממקום שומא למקום שטרה של שנה ההיא אתה מבקר ואי אתה מבקר ירק שיצא מראש השנה ועד הפסח והנחתו בשעריך ואם אין שם עני הניחו באוצר איני יודע מי ידחה בפני מעשר עני אס מעשר ראשון אס מעשר שני תל ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך ובא הלוי ויטול חלקו מכל מקום דברי יי הודו ר' איעזר בן יעקב או אינו צריך הרי הוא אומ' ולכני לוי הנה נתתי את כל מעשר בישר לנחלה מה נחלה אינה זה אף מעשר ראשון אינו זו יוכל אפילו לקט שכחה ופיאה יהא חייב במעשר תל ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך דברים שאין לו בהם חלק ונחלה עמך אתה נותן לו יצאו אילו שיש לו בהם חלק ונחלה עמך סליק פיסקא

והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך יוכל בין חסירים בין שאינן חסירים ואל תתמה שהיה הוא אומר לא תחבול בגר אלמנה בין ענייה בין עשירה תל עני מה עני חסר אף כולם חסידים יוכל בין בני ברית ובין שאינן בני ברית תל לוי מה לוי בן ברית אף כולם בני ברית ואכלו ושבעו תל להם כחי שבען מיכן אמרו אין פוחתים לעני בגורן מהציק חיש או קב שעורים בשעריך מלמד שאין מוציאין מן הארץ להוציא לארץ אס משפחה בית בכלשה חיתה בירושלם ונתנו להם שש מאות כיכרי זהב ולא רצו להוציא חץ מירושלם סליק פיסקא

מקץ שבע שנים יוכל מתחילת השננה או בסופה הרי אתה רן באמר כאן קץ ונאמ' להלן קץ מה קץ האמור להלן בסופה ולא בתחילתה קץ האמור כאן בסופה ולא בתחילתה תעשה שמיטה וזה דבר חשמיטה ששט כל זמן שיש לו שמיטה אתה משמט שבע שנים יוכל שבע שנים לכל אחד ואחד הרי אתה רן חייב שבע שנים בשמיטה וחייב שבע שני במלוה מה שבע שנים האמור בשמיטה שבע שנים לכל העולם אף שבע שנים האמור במלוה שבע שנים לכל העולם או כלך לדרך זו חייב שבע שנים בעבד עברי חייב שבע שנים במלוה מה שבע שנים האמור בעבד עברי שבע שני לכל אחד ואחד אף שבע שנים האמור במלוה שבע שנים לכל אחד ואחד בראה למי דמה רנין דבר שתלוי ביובל שתרלי ביובל ואל יוכיח עבד עברי שאין תלוי ביובל או כלך לדרך זו דינים דבר שנוהג בארץ ובחוצה לארץ מדבר הנוהג בארץ ובחוצה לארץ ואל יוכיח השמט שאין נותן אלא בארץ תל שבע שני תעשה שמיטה לגזירה שוה מה שבע שנים האמור בשמיטה שבע שנים לכל העולם אף שבע שנים האמורים במלוה שבע שנים לכל העולם יוכל יהיה השמטת כספים נוהגת במדבר תל תעשה שמיטה ששט לא אמרתי אלא בארץ ישראל שאתה עושה שמיטה אתה משמט בארץ בחוצה לארץ שמיטה עושה שמיטה אי אתה משמט תל כי קרא שמיטה לוי בין בארץ בין בחוצה לארץ סליק פיסקא

ויקב מיוחדים שהם ראויים לברכה יצאו כספים שאינן ראויים לברכה, דברי רבי שמעון, רבי אלעזר אומר יצאו פירות שאינן יולדות, ואשר ברכך יי' אלהיך תתן לו, וכול נהבדק בית בגללו מעניקים לו לא נהבדק בית בגללו אין מעניקים לו, תלמוד לו הענק תעניק לו מכל מקום, אם כן למה נאמר אשר ברכך יי' אלהיך תתן לו, הכל לפי הברכה מעניקים לו,

הכרת כי עבד היית בארץ מצרים, הענקת לך ושנתי לך אף אתה הענקת לו, ושנה לו מה במצרי נתתי לך כרוחב יד, אף אתה תתן לו כרוחב יד, וכן הוא אומר אם תשכח בין שפתיים בנפשי וינהג בחרף בכסף, זו בית מצרים, ואברותיה בירקוק חרוץ, זו בית הים, תורי זכב נעשה לך, זו בית הים, עם נקודות הכסף, זו בית מצרים, על כך אנכי מצוך את הדבר הזה היום, כיום רוצעים כל ילד אין רוצעים,

והיה כי יאמר ליד לא אעא מעמך, יכול פעם אחת תל אם אמור יאמר העבד אהבתי את אדוני עד שיאמ' וישנה אם אמר בתוך שש ולא אמר בסוף שש הרי זה אינו נרצע ש' לא אעא חפשי עד שיאמר בשעת ציצור, אמר בסוף שש ולא אמר בתוך שש הרי זה לא נרצע ש' אם אמור יאמר העבד עד שיאמר כשהוא עבד כי אהבך מכלל ש' אהבתי את אדוני בינך אתה אומר היה הוא אוהב את רבו ורבו אינו אוהבו הרי זה אינו נרצע עד שיהא הוא אוהב לרבו ורבו אוהבו, היה אוהב על רבו והוא אינו אוהב את רבו הרי זה נרצע שנאמר כי אהבך, לו אשח ובנים, לרבו אין אשה ובני, אינו נרצע ש' כי אהבך ואת ביתך, חא אם חלה הוא אורבו הרי זה אינו נרצע ש' כי טוב לו עמך, **ולקחת** את המרצע ונתת, מניין לרבות את הקרן ואת ההוכח וקורמויות של קנה ש' ולקחת דברי ר' יוסי

בר יהודה, רבי אומר מה מרצע מיוחד בן הבתכת אף כל מין הבתכת, מרצע זה מרצע גדול, אר' אלעזר ור' יודן רבייה היה דורש שאין רוצעים לא במילת והכמיל אומ' אין כהן נרצע שמא נעשה בעל מום, ר' מאיר אומר מן החסום שהיה ר' מאיר אומר אין כהן נרצע אם במילת הוא נרצע, היאך הוא נעשה בעל מום אלא מלמר שאין רוצעים לא בגובה של אונן, אונן נאמר כאן אונן ונאמר להלן אונן מה אונן האמור להלן ימנית אונן האמור כאן ימנית, בגובה שכאון ונאמר באונן ובדלת יכול כצד אונן תל באונן ובדלת בגיד שנותן באונן עד שמגיע לדלת, והיה לך עבד עולם, כל ימי עולמו של אדון אף הוא נבכר ל' שנה ומ' שנה לפני הויכח, מיכן אתה אומ' עבד עברי עובד את הבן ואינו עובד את הבת, נרצע ונמכר לגוי אינו עובד לא את הבן ולא את הבת מנין ליתן את האמור של זה בזה ואת האמור של זה בזה תל עבד עולם, עולם לגידרה שוה, ואף לאמתך תעשר בן, להעניק יכול אף לרציעה תל ואם אמור יאמר העבד העבד ולא אמה, סליק פיסקא,

לא יקשה בעיניך בשלח, מיכן אמרו שכיר עובד ביום וזה עובד כל ימיו, וברכך יי' אלהיך, יכול בטל תלמוד לומר בכל אשר תעשה,

כל הכבוד מן העבד הכתוב שהבכור נאכל כל שנתו אין לי, אלא בכור תם בעל מום מנין תל כל הכבוד, ובעבודה, אין לי תם בעל מום מנין תל כל הכבוד אשר יולד, פרט ליוצא דופן בבקדק ובעצאנך חזקת תקדיש ליי' אלהיך, מלמד שהבכור נאכל כל שנתו, אין לי אלא בכור מנין לרבות כל הקדשים תלמוד לומר כל הכבוד, מכלל שנאמר לא תנוז בכור שורך ולא תנוז בכור צאנך מל' שהבכור אסור בגיוה ובעבודה,

ספרי

אותו דברי רבי יהודה, וחכמים אומ' לו הכא משכון כדי להפיק דעתו, די מחסורו, אי אתה מצווה להעשירו, אשר יוסר לו, אפילו סוס ואפילו עבד, ומעשר כהילל הזקן שנתן לעני בן טובים סוס אחד שהיה מתעמל בו ועבד אחד שהיה משמשו, שוב מעשה בגליל העליון שהיו מעלים לאדם לישראל כשר של ציפור בכל יום, ל' זו אשה, כענין ש' אעשה לו עזר כנגדו, **השמר** לך בלא תעשה, פן בלא תעשה, פן יהיה דבר עם לבבך בליעל לאמר זה שקריו ע' נא כאן בליעל ונאמר להלן בליעל מה להלן ע' אף כאן ע' קרבה שנת השבע שנת השמיטה, זו היא שאל יוסה הגלילי אם שבע שני לכל אחד ואחד, היאך היא קרבה אמור מעתה שבע שנים לכל העולם, ורעה עיניך באחיק האביון, יכול מצווה לקרות תל ולא יקרא עליך, יכול אם יקרא עליך יהיה בך חטא ואם לא יקרא ליי' לא יהיה בך תל והיה בך חטא, ממחר אני ליפרע על יד קורא מעל יד שאינו קורא, ומניין שאם נתת פעם אחת אתה נותן לו אפילו מאה פעמים תל בתוך תתן לו, כינך לבינו, מיכאן אמרו לשכת השמים היתה בירושלם, כי בגלל הדבר הזה, אם אמר ליתן נתת, ליתן לו שכן אמירה ושכר מעשה, אמר ליתן ולא הפסיק בידו ליתן, נותנים לו שכר אמירה ושכר מעשה, אם אמר ליתן אכל אמר לאחרים תנו ולא אמר ליתן ולא אמר לאחר, תנו, אבל נוח לו בדברים טובי, מנין שנותנים לו שכר על כך תלמוד לומר כי בגלל הדבר הזה יברכך יי' אלהיך בכל מעשיך, **כי** לא יחדל אביון מקרב הארץ, וזהו הלא הוא אומ' כי לא יהיה בך אביון כיצד יתקיימו שני כתובים הללו בזמן שאתם עושי רצונו של בקום אביונים באחרים ובזמן שאין אתם עושי רצונו של מקום אביונים בכס, על כן אנכי מצוך לאמר, עיצה טובה אני נותן לך משכונך, פתוח תפתח, נתון תתן, למה נאמר כולם מגיד הכתוב הראוי ליתן לו פת נותני לו פת, הראוי ליתן לו עינה נותנים לו עינה, הראוי ליתן לו מעה נותנים לו מעה, הראוי להאבילו בתוך פיו מאכילים אותו בתוך פיו, כי ימכר לך, מניין בשאתה קונה לא תראה קונה לא עבד עברי ש' ביתקנה עבד עברי, שכר שכר מכרים אותו אינו נמכר לא לך תל כי ימכר לך אחיך העברי וזהו העבריה, יש בעבד עברי מה שאין בעבריה ובעבריה מה שאין בעבד עברי וצא בשני ביובל ובגירעון כסף מה שאין בן בעבריה, עבריה וצארה בסמינ' ואינה נמכרת ונשנית ופודי, אותה בעל כרחיה שאין בן בעברי, הא לפי שאין בעברי מה שאין בן בעבריה ויש בעבריה מה שאין בן בעברי, הרצף הכתוב לומ' עברי והוצרך לו עבריה ועבד שש שנים, אף את הבן יכול אף היורש תל שש שנים תעבד, ובה ראינו להביא את הבן ולהוציא את היורש מביא אני את הבן שכן קם תחת אביו ליעיד ולשר' אחוז ובוציא אני את היורש שכן אינו קם תחת אביו ליעיד ולהשרה אחוז, ברח וחזר מנין שמשלם לו שני תל שש שני עבד, ולה נתרפ' יכול יחזיר לו שכר בטלותו תל ובשביעות יצא לרפשי חנם, **ובן** תשלחו חפשי מעמך, הענק תעניק לו, יכול אין מעניקים אלא ליוצא בשש מנין ליוצא ביובל ובמיתת האדון, ואמור עבריה בסמינים מנין תל תשלחו, כי תשלחו יכול אף למשתלח בכסף אתה מעניק תל כי תשלחו חפשי, למי שאתה משלחו אתה מעניק ואי אתה מעניק למי ששילחו מעצמו, ומנין שאם הענקת לו פעם אחת תעניק לו אפי' מאה פעמי תל הענק תעניק לו ולא ליושרי, מצאנך מנרדך מיקבך יכול אין מעניקי' לא מצאנך ונרדך ויקבך תל הענק תעניק, לרבות כל דבר, אכל למה נאמר מצאנך מנרדך ומיקבך מה צאן גורן

ועשית

פסח שתהא עשיתו לשם פסח / שאם שחט
שלא לשמו פסח / אין לי אלא שחיתתו מניין
לרבות קיבור דמו וזריקת דמו / תל וזבחת פסח / וזבחה בכלל
היתה ולמה יצאת להקיש אליה ולומר לה מה זבחה מיוחדת
שהיא משום עבודה אף כל שהיא משום עבוד יצאו אילו שאינן
משום עבודה ל"ה להקיש לשם המיוחד כי בחורש האביב חודש
שהוא כשר לא חס ולא צונן / וכן הוא אומר מושב יחודי ביתה
מוציא אסירי בכושדות / והוציאך יי אלהיך ממצרים לילה / וכי
בלילה יצאו והלא לא יצאו אלא ביום שנא ממחרת הפסח יצאו
בני ישראל ממצרים אלא מלמד שנגאלו בלילה / סליק פסקא /

וזבחת

פסח / שתהא שחיתו לשם פסח שאם שחטו שלא
לשמו פסח / אין לי אלא שחיתו מניין לרבות
קיבור דמו וזריקת דמו תל ועשית יכול שאני מרבה את הקטר
הלביב / תל וזבחת וזבחה בכלל היתה ולמה יצאת להקיש ליה
ולומר לך מה זבחה מיוחדת שהיא מעבכת את הכפרה / אף
כל שמעבכת את הכפרה יצאת הקטר שאינה מעבכת את הכפרה
ל"ה להקיש לשם המיוחד צאן ובקר / והלא אין הפסח בא אלא מן
הכבשים וכן העדים אם כן למד נאמר צאן ובקר צאן לפסח
ובקר לחגיגה להקיש כל הכבש מן הצאן ומן הבקר לפסח / וכן
פסח שהוא בא חובה אינו בא לא כן החולין כך כל דבר שהוא
בא חובה אינו בא מן החולין / במקום אשר יבחר יי אלהיך
לשכן שמו שם / וזו טעם חובת עולמים / סליק פסקא /

לא תאכל עליו חמץ / ר' יהודה או מניין לאוכל חמץ משם
שעות ולמעלה שהוא עובר בלא תעשה תל לא תאכל
עליו חמץ שבעת ימי האכל עליו מצות לחם עוני / אר שמעון
יכול כן הוא הדבר תל לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל
עליו מצות לחם עוני / כל שהוא בקים אכול מצה הרי הוא בכל
תאכל חמץ וכל שאינו בקים אכול מצה אינו בכל תאכל חמץ /
לחם עוני פרט להלוט ואטיש / יכול לא יהיה אדם יוצא כפת
הדראה תל תאכל עליו מצות אפי' במצה של שלמה אם כן למה
נאמר לחם עוני פרט להלוט ואטיש / רבי שמעון אומר למח
נקרא לחם עוני על שם עינו שנתענו במצרים / כיב הפזון
יצאת במצרים / יכול הפזון לישר ולמצרים תל וכל בני ישראל
לא יחרץ כלל לשונם / וזכית שנתאכל היה הפזון כי אם למצרי /
למען תזכור את יום צאתך / זוהא שאר אלעזר בן עזריה הריני
כבן שבעים שנה ולא זכית תזכור את יום צאתך מארץ מצרים
שדרשך בן זומא שכ' למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים
כל ימי חיך ימי חיך הימים כל ימי חיך הלילות והכבשים אומ'
ימי חיך העולם הזה כל ימי חיך להביא לימות המשיח /

לא יראה לך שאור בכל גבולך שבעת ימי שבע ימי שלך
אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרי / לא יראה לך
שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של גבורי / לא יראה לך
שאתה רואה ליפטר לך / לא יראה לך שאורי בטל בלבך / מיכן
אמרו החולין לטחוט את פסחו / וכלה מתני' / לא יראה לך
חמץ / לא יראה לך שאור זהו חלוק שבין בית שמאי ובית הלל /
בית שמאי אומ' שאור בכזית וחמץ בככותבת ובית הלל אומ'
זה וזה בכזית / ולא ילין מן הכשר אשר תזבח בערב ב'י הראשון
לבקר / איזהו זבחה אתה זוכה על בנת לאכול בערב הוי אומר
זה הפסח בינים הראשון לבקר של שיני / סליק פסקא /

לא תוכל לזבח את הפסח / ר' יהודה אומר מניין לטחוט
את הפסח על החמץ בארבעה עשר שעורב בלא
תעשה תלמוד לומר לא תוכל לזבח את הפסח באחד שעריך /
רבי יוסי אומר פעמים שהוא אחד ושוחטים אותו עליו ופעמים
שהם

אין לי אלא בכור שאר קדשים מניין ודין הוא / ומה הכבוד
שאינו בזה בכל החולדות ואינן יוצאים לחולין שלא בפדיון /
ואמר בגיזה ועבודה / שאר כל הקדשים שאינן נזהגים בכל
החולדות ואינן יוצאים לחולין אלא בפדיון / אינו דין שיהיו
אסורים בגיזה ועבודה / לא אם אמרת בכבוד שכן קדשתו
מרחם קדשתו חלה עליו / כבעל מום שבו מנין תל בכקד
ובצאנך הזכר תקדיש ל' / בקדש תקדיש ל'י אלהיך / ר' שמעון
אומר כתוב אחד אומר תקדיש וכתוב אחד אומר לא תקדיש
הקדש מזבח הקדש / יכול אף הקדש ברק הבית שאין הקדש
מזבח או דבר שאתה לומדו לזכר אחד אתה לומדו לכל
הדרכים שיש בו מה בכור מיוחד שהם קדשים קלים ונאכל
לשני ימיו וזהו בכבוד וצאן אף אני מרבה לא כיצא בו ומניין
לרבות קודש וקדשים / וקדשים קלים של יחיד ושל ציבור תל
בקדש וצאנך תקדיש / לא תעבוד בכבוד שורך ולא תגזר בכור
צאנך / לא יצא בכור אלא ללמד מה בכור מיוחד שהוא הקדש
מזבח / יצא הקדש ברק הבית שאינו הקדש מזבח / רבי יהודה
אומר לא תעבוד בכבוד שורך אבל אתה עובד בשל אחרים /
ולא תגזר בכור צאנך / אבל אתה גזוז בשל אחרים / רבי שמעון
אומר לא תגזר בכבוד שורך אבל אתה עובד בכבוד אדם / ולא
תגזר בכור צאנך אבל אתה גזוז פטר חמור / אין לי אלא בכור
שור בעבודה ובכור צאן בגיזה / בכור שור בגיזה ובכור צאן
בעבודה מניין הרי אתה דן ומה במקום שלא שוח בעל מום של
בקר לתמים של בקר ליקרב על גבי המזבח שוח לו בעבודה
מקום ששוח תמים של צאן לתמים של בקר ליקרב על גבי
המזבח אינו דין ששוח לו בגיזה ועבודה / ועדיין לא למדנו לא
תמימים בעלי מומים מניין ודין הוא ומה אם במקום שלא שוח
תמים של בקר לבעל מום של בקר ליקרב על גבי המזבח שוח
לו לעבודה / מקום ששוח בעל מום צאן לבעל מום של בקר
ליקרב על גבי המזבח אינו דין ששוח לו בעבודה והוא הדין
לגיזה / ומה במקום שלא שוח תמים של צאן לבעל מום של
צאן לאכול עמו בגבולו / שוח לו בגיזה מקום ששוח בעל מום
של בקר לבעל מום של צאן לאכול עמו בגבולים אינו דין
שישוח לו בגיזה תלמוד לומר לא תעבוד בכבוד שורך וגו' /
לפני יי אלהיך תאכלנו שנה בשנה / מלמד שהבכור נאכל
לשני ימי' / יום אחד לשנה זו ויום אחד לשנה הבאה /

וכי

יהיה ברומם / אין לי אלא שנוהל תמים ונעשרה בעל
מום / נולד בעל מום במעי אמו מניין תלמוד לומר
כל מום רע / ומניין לבעל גרב ולבעל יבלת ובעל חזית וזקן
וחולת ומזוזה תלמוד לומר מום / כל מום רע לא תזבחנו ליי'
אלהיך / יכול לא יטחוט עליהם במקדש אבל שוחט עליהם
בגבול תל פסח או עור פסח ועור בכלל היו ולמה יצאו להקיש
אלהים ולומר לך מה פסח ועור מיוחדים מום שבגלוי ואינו
חוזר אף אין לי אלא מום שבגלוי ואינו חוזר / סליק פסקא /

שמור

את חודש האביב / שמור החודש שהוא סמוך
לאביב מפני אביב שיהא בזמנו / יכול אם היתה
שנה חסירה ארבעה עשר יום או חמשה עשר יום אתה נותן לו
יד יום או חמשה עשר יום תל חודש לא פחות ולא יותר יכול
אם היתה חסירה ארבעה יום אתה נותן לה ארבעה יום או חמשה
יום תל חודש לא פחות ולא יותר / לא שחור את חרש האביב
ב' מקומות מזכיר פרשת מועדות בתכ' מפני סדרן / בהמש
הפקודי מפני קרבן / במשנה תורה מפני העבור / ללמדך ששבע
משח סדר מועדי' מסבין ואמרה לישר' וחזר ושנאה להם בשעת
מעשה אפר משה הו' וזריק' להיות שונים בענין ודורשין בו /

בצאת חשנה / יכול אם יש לך קציר אתה עושה יום טוב ואם לאו אין אתה עושה יום טוב / ויש תלמוד לומר ועשית חג שבועות ליי' אלהיך / בין שיש לך קציר ובין שאין לך קציר אתה עושה יום טוב / מסת נדבית ידך אשר תתן / מלמד שאדם מביא חובותיו מן החולין ומנין שאם רצה להביא ממעשר יביא / תלמוד לומר כאשר יכרכך יי' אלהיך / סליק פיסקא

ושמחה / לפני יי' אלהיך / נאמרה כאן שמחה ונא להלן שמחה מה שמחה האמורה להלן / שלמים אף שמחה מה שמחה האמורה להלן / וכתב ועבדך ואמתך / חביב קודם / ר' יוסי הגלילי / אומ' שלש מצוות נהוגות בדגל זאילן הם / חגיגה / וראייה / ושמחה / ויש בראייה מה שאין כן בשמחה / ויש בחגיגה מה שאין כן בשמחה / ויש בשמחה מה שאין כן בשמחה / וראייה כלה לגבוה מה שאין כן בשמחה / חגיגה נהוגת לפני חדרב ולאחר חדרב מה שאין כן בשמחה / שמחה נהוגת באנשים ובנשים מה שאין כן בשמחה / הא יש כזו מה שאין כזו ויש כזו מה שאין כזו / הוצרך הכתוב לומר את כולם / סליק פיסקא

וזכרת / כי עבד היית בארץ / ושמרת ועשית ונומ' / מלמד שכל שבועותיים בעצרת נהוגים בפסח וחג / ואיננו אלא כל שבועותיים בפסח וחג / נהוג' / בעצרת תל' הלא / וזה נהוגים בעצרת / ואין סוכה ולולב / ושבעה נהוגים בעצרת / סליק פיסקא / **חג** / הסוכות / תעשה לך / שבעת ימים / להדיוט / ומניין אף להגבוה / תלמוד לר' חג הסוכות שבעת ימים ליי' אלהיך / אם כן למה נאמר תעשה לך / זמן שאתה עושה סוכה מעלת עליך / כאילו אתה עושה להגבוה / תעשה לך / פרט לסוכה ישנה / מיכן אתה אומר הדלה עליה את הגפן / ואת הקיסוס / וסיכך על גבן / פסולח / רבי אליעזר אומר / כשם שאין אדם יוצא ידי חובתו יום טוב הראשון של חג / כלולו של חג / וכן אין אדם יוצא ידי חובתו ביום טוב הראשון של חג / בסוכתו של חג / וכן נאמר חג / הסוכות / תעשה לך / וחכמי אומ' כלולו של חג / וכן יוצא ש' ולקחתם לכם ביום הראשון / פרי עץ הדר / כפות תמרים / וענף עץ עבות / וערבי נחל / לכל אחד ואחד / אבל יוצא הוא בסוכתו של חג / וכן ש' כל האזרח / בישר / ישבו בסוכות / כל ישראל ישבו בסוכה אחת / ר' שמעון אף פסח וחג / שאין עונת מלאכה עשה זה שבעה וזה שמנונה / עצרת / שהיא עונת מלאכה אינה אלא יום אחד בלבד / מלמד שחם הכתוב על ישראל / באספך מנכרך ומיקבך / מה גורן ויקב מיוחדין / שגדילים על מי שנה שעברה יצאו וירקות שאין גדילים על מי שנה שעברה / דברי ר' יוסי הגלילי / ר' עקיבא אף מה גורן ויקב מיוחדים / שגדילים על כל מים / לפי מתעשים / לשנה שעברה / יצאו וירקות שאין גדילים על כל מים / לפיכך מתעשר לשנה הבאה / סליק פיסקא

ושמחה / בחגך / בכל מיני שמחות / יכול אף בעופו / ובמנוח / תל' בחגך / במי שחגיגה באה מהם יצאו עופות ומנחות / שאין חגיגה באה מהם / אתה ובנך / וכתב ועבדך ואמתך / והלוי אשר בשעריך / חביב קודם / סליק פיסקא / **שבעת** / ימים תחוג ליי' אלהיך / במקום אשר יבחר יי' להלן / וזה אף חסוכו / שבעת ימים / ליי' מה תל' שבעת ימים / ליי' מלמד שכל הרגל / תשלומי / לראשון / אם כן למה נא' שבעת ימים / תשלומי / כל שבעה / כי ברכך יי' אלהיך / יכול בו במין תל' בכל תבואתך / ובכל מעשה ידך / והייט אך שמח / לריבות / לילי יום טוב / הראשון / לשמחה / יכול שאני מרבח אף יום טוב / האחרון / לשמחה / תל' אך / מיכן אמרו ישראל / וצא יי' חובתם / בגדור / ובגדור / יכול אף בעופו / ובמנחות / תל' אך / סליק פיסקא

ד' ע' xiii שלש

שהם עשרה ואין שוחטים אותם עליהם / הא כיצד / אחד ויכול לאוכלו / שוחטים אותו / עליו / ופעמים שהם עשרה ואין יכולים לאוכלו / אין שוחטים אותו / עליהן / שלא יביאו את הפסח / לידו / פסול / רבי אליעזר בן מתתיהו אומ' / לפי שמצוינו שהצבור מביאים פסח בטומאה / בזמן שהם מרובים / טמא / יכול יהיה יחיד מכריע / תל' לא תוכל לזכות את הפסח / רבי שמעון אומר / השוחט את הפסח / על היחיד בכמת / יחיד בשעת איסור / הבמות עובר בלא תעשה / יכול אף בשעת חיתר / הבמה תל' באחר שעריך / בשעת שישראל מכונסים במקום אחד / בשעת איסור / הבמה ולא בשעת חיתר / הבמה / סליק פיסקא

כי / אם אל המקום אשר יבחר יי' אלהיך / רבי אליעזר אומר / בערב אתה זוכה / וכבוא השמש אתה אוכל / מועד צאתך ממצרים / אתה שורף / עד בתי עד מועד צאתך ממצרים / סליק פיסקא

ובשלת / ואכלת במקום אשר יבחר יי' אלהיך / בו / מלמד שבהוראת את החתוכות / ואת האיברים / דברי רבי יהודה / רבי יוסי אף בשבת / בין כך ובין כך / מותר / ופגית בכוכר / והלכת לאהליך / מלמד ששעונים לינה אין לי אלא אילו / בלבד / מניין לריבות עופות / ומכאן / יין / ולבונה / ועצים / תל' ופגית בכוכר / כל פגית שאתה פוגה מן כוכר / ואליך / רבי יהודה / אומר / יכול יהיה פסח קטן / טעון לינה / תל' ועשית פסח / והלכת לאהליך / ששת ימים תאכל עליו מצות / את שטעון ששה טעון לינה / יצא פסח קטן / שאינו טעון / אלא יום אחד / והכמים אומרים / הרי הם כעצים / וכלבונה / ששעונים לינה / ששת ימים תאכל מצות / רבי שמעון אומר / כתוב / אחד אומ' / ששת ימים תאכל מצות / וכת' אחד / אומר / שבעת ימים / תאכל מצות / מצר / הנאכלת כל שבעה / אוכל / ששה מן החדש / ובימים השביעי / מן הישן / סליק פיסקא / **וביום** / השביעי / עצרת / ליי' אלהיך / לא תעשה מלאכה / יכול / יהא אדם / עצור / כל היום / כלו בכית המדרש / תל' לכם / הא כיצד / תן חלק לבי המדרש / ותן חלק לאכילה ולשתיה / רבי ישמעאל אומר / לפי שלא למדנו / שימי מועד אסורים / במלאכות / ומנין לימי מועד אסורים / במלאכה / תל' ששת ימים / תאכל מצות / ובימים השביעי / עצרת / מה שביעי / עצור / אף שישו / עצור / אימה שביעי / עצור / מכל מלאכה / אף שישו / עצור / מכל מלאכה / תל' ששת ימים / תאכל מצות / ובימים השביעי / עצרת / ליי' אלהיך / לא תעשה מלאכה / שביעי / עצור / מכל מלאכה / ואין שחרר ימים / עצורים / מכל מלאכה / הא לא מסור הכתוב / אלא / לחכמים / לומר / לך איזה יום אסור / ואיזה יום מותר / איזה מלאכה אסורה / ואיזה מותרת / סליק פיסקא

שבעה / שבועות / תספור לך / בכית דין / ומניין לכל אחד ואחד / תל' וספרתם לכם כל אחד ואחד / מהחל חרמש בקמח / משהתחיל חרמש בקמה / שהיא הכל / בקמה שיהיה תחילה / לכל הקצרים / שלא תחא קצירתו / אלא / בחרמש / יכול / יקצור / ויספור / ויביא / כל זמן / שירצה / תל' מהחל חרמש בקמח / יכול / יקצור / ויספור / ויביא / כל זמן / שירצה / תלמוד לר' שבע שבתו / תמימות / תהייה / אימתי / הן תמימות / משאתה מתחיל / מכערב / יכול / יקצור / כלילה / ויספור / כלילה / תל' מיום הביאכם את עומר התנופה / יכול / יקצור / ביום / ויספור / ביום / ויביא / ביום / תל' שבע שבתות / תמימות / תהייה / אימתי / הם תמימות / משאתה מתחיל / מכערב / יכול / יקצור / ביום / ויספור / כלילה / ויביא / כלילה / תל' מיום הביאכם / תספור / איך / הנא / לא ביו / הא באיזה / עד קצירה / וספירה / כלילה / והנא / ביום / סליק פיסקא

ועשית / חג שבועות / ליי' אלהיך / מכלל שנאמר / וחג הקציר

וירשתה את הארץ בלמד שמוני הדיינים כדי להחיות את ישראל ולהושיבים על אדמתם. ושלאל להפילם בהרב. סליק פיסקא / תשע לך אשיהו כל עץ מלמד שכל הנושע אשיח עובר בלא תעשה. ובניין לכוטע אילן וכונה בית בהר הכית שהוא עובר בלא תעשה תלמוד לומר כל עץ. אצל מזבח יי' אלהיך רבי אליעזר אומר מנין טאין עושים אכסדרין בעזרה תלמוד לומר אצל מזבח יי' אלהיך. כשהוא אומר אשר תעשה לך לרבות במה. סליק פיסקא /

לא תקים לך מצבה אשר שני יי' אלהיך אין לי אלא מצבה אשריר ועבודה זרה מניין ודין הוא ומה מצבה שאהבה לאבות שנוארה לבנים. אשיירה בעבודת זרה ששנואה לאבות. אינו דין שתהא שנואה לבני. סליק פיסקא /

לא תזבח ליי' אלהיך שור ושה. רבי יהודה אומר יכול השוחט בדרום יהא עובר בלא תעשה. תלמוד לומר

לא תזבח ליי' אלהיך שור ושה אשר יהיה בו מום על מום עובר בלא תעשה. וחכמים אומרים אף השוחט טהא בדרום עובר

בלא תעשה. יכול הבקרים קדשים זה לזה עולה לחטאת פכח לתמיד מוספי. לתמידים יהיה עובר בלא תעשה תלמוד לומר לא

תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך תירושך ויצהודך. לא תוכל לזכות את הפסח באחד שעריך אשר יי' אלהיך. לא תזבח ליי'

אלהיך שור ושה אשר יהיה בו מום על אילו עובר בעשה ואין בקדי קדשים זה לזה עובר בלא תעשה. אשר יהיה בו מום. אין

לי לא שנוליד תם ונעשה בעל מום גולד בעל מום ממעי אמו מניין תלמוד לומר כל דבר רע. מנין בעל גרובעל יכלת

ובעל חזיות תלמוד לומר כל דבר רע. מנין להחלל ולקזקז ולמזוזם תלמוד לומר שור ושה כל דבר רע. ובנין לקדשים

ששחט חוץ לזמנם וחץ לבקומם שהוא עובר בלא תעשה תלמוד לומר כל דבר שתליד בדבר ובנין לרובע ונרבע ומוקצא

ונעבד תלמוד לומר תועבת יי' אלהיך הוא. מנין לאתנן ומחור וכלאים וטריפה ויוצא דופן תלמוד לומר כל תועבת. לא יהיה שוע

אומר היא תועבת ואין הולד תועבת. רבי שמעון אומר לאמי שמצינו ברובע ונרבע שהם פסולים בבהמה. יכול אף באדם

תל הוא בזבח דברתי. ולא דברתי בזבח. סליק פיסקא /

כו ימצא בעדים מכלל שנאמר להלן על פי שנים עדים אורעל פי שלשה עדים יקום דבר זה בניין אב שכל

מקום שנאמר ימצא בשנים עדים ובשלשה עדים הכתוב מרוב. בקרבך. באחת שעריך. מה תלמוד לומר לפי שנאמר והוצאת

את האיש ההוא או את האשה ההיא אשר עשו. שומע אני שער שנמצא בו ולא שער שנידונו בו תלמוד לומר שעריך שיעריך

לגזירה שוה. מה שעריך האמור להלן שער שנמצאו בו ולא שער שנידונו בו. אף שעריך האמור כאן שער שנמצאו בו

ולא שער שנידונו בו. לפי שמצינו שהנדרים כסיף יכול אף הבדחים. תלמוד לומר האיש או את האשה וסקלתם באבנים

ובתו. לפי שמצינו שאין עושים עיר הברחת לא על פי עד אחד ולא על פי האשה יכלת יהופטור. תלמוד לומר איש או אשה

אשר יעשה הרע בעיני יי' אלהיך לעבור בריתו. קרי חמשה שמות. חרם. תועבה. שנאמר. משוקץ. עוול. דבר אחר המקרא

קרא לו חמשה שמות. רע. ומיפר ברית מנאץ. מכעים. ממרא. וחמשה דברים מטמאים את הארץ מחלל את חשם אין לי אלא

זה בלבד עובר מניין תלמוד לומר וילך ויעבור אלהים אחרי. ובניין אף למשתחרר תלמוד לומר וישתחו להם ולשמש אנ

לירח או כל צבא השמי אשר לא ציויתי. כשהוא אומר לעבורם להביא את המשחף. רבי יוסי הגלילי אומר מכלל שנאמר אשר

שלש פעמים בשנה. אין פעמים אלא זמנים וכן הוא אומר תרבענה רגלי עני פעמי דלים יראה. כדרך

שבא לראות כך בא לראות. וזכורך. להוציא את הנשים. כל זכורך. להביא את הקטנים. מיכן אמרו אי זהו קטן כל שאינו

יכול לרכוב על כתיפו של אביו ולעלות לירושלם להר הכית דברי בית שמאי שנאמר וזכורך. ובית הילל אומרים כל שאינו

יכול לאחוז בידו של אביו ולעלות לירושלם להר הכית שנאמר רגלי. את פני יי' אלהיך אם אתה עושה כן פונה אני מכל עסקי

ואיני עוסק לא כך. כחג המצות וכחג השבועות וכחג הסוכות. רבי שמאל אומר אין תלמוד לומר חג הסוכות שבו כדבר

הכתוב בלא מה תלמוד לומר חג הסוכות מלמד שאינו עובר בכל תאחר עד שיעברו כל רגלי השנה. לא יראה פני יי'

ריקס. מן הצדקה. וחכמים אומרים שיעור בית שמאי אומרים הראייה מועה כסף ושבעה שתי כסף איש כמתנת ידו ככרכת

מיכן אמרו מי שיש לו אוכלים מרובים ונכסים מועטים מביא שלמים מרובים ועולות מועטות. אוכלים מועטים ונכסים

מרובים מביא עולות מרובות וזהו מועט על זה אמרו מער כסף וסתי כסף. וזהו מרובים. איש כמתנת ידו ככרכת יי'

אלהיך אשר נתן לך. סליק פיסקא /

פרשת שופטים

שופטים

ושוטרי תתן לך. מניין שממני בית דין לכל ישראל תלמוד

לום שופטים תתן לך. ומניין שממנים שוטרים לכל ישראל תלמוד לומר שוטרים תתן לך. רבי יהודה אומר מניין שממנים אחר על גבי כולם תלמוד לומר

תתן לך. ואומר והשוטרים הלויים לפניכם ומניין שממנים בדר לכל עיר ועיר תלמוד לומר שופטים בכל שעריך. ומניין שממנים

שוטרים לכל עיר ועיר תלמוד לומר שוטרים לשעריך. ומניין שממני בית דין לכל שבט ושבת תלמוד לומר שופטים לשבטיך.

ומניין שממנים שוטרים לכל שבט ושבת תלמוד לומר שופטים לשבטיך. רבן שמעון בן גמליאל אומר לשבטיך ושפטו מצות

לכל שבט ושבת להיות דין את שבטו. ושפטו את העם. בעל כורחם. משפט צדק. זה מינוי הדיינים והלא כבר נאמר לא תטה

משפט מה תלמוד לומר משפט צדק זה מינוי הדיינים. לא תטה משפט שלא תאמר איש פלוני באה איש פלוני קרובי. ולא

תכיר פנים. שלא תאמר איש פלוני עשיר איש פלוני עני. ולא תקח שוחד ואין צריך לומר לזכות את החייב ולחייב את הזכאי

אלא אפילו לזכות את הזכאי ולחייב את החייב. כי השוחד יעור עיני חכמים ואין צריך לומר עיני טפשי. ויסלף דברי צדיק.

זאין צריך לומר עיני שרים. כי השוחד יעור. האומר על טהור טמא ועל טמא טהור. ויסלף דברי צדיק. האומר על אסור מותר

ועל מותר אסור. דבר אחר כי השוחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים. אין יוצא ידי עולמו עוד עד שיוחרו צדק

בהוראתו. ויסלף דברי צדיקים. אין יוצא ידי עולמו עוד שידע מה מדבר. דבר אחר לא תטה משפט כממון. ולא תכיר פנים

בדין. צדק צדק תרדוף מנין ליוצא מבית דין זכאי אין מחזירין אותו להוכיח תלמוד לומר צדק צדק תרדוף. יוצא חייב מניין

שמהזיזים אותו לזכות שנאמר צדק צדק תרדוף. דבר אחר צדק צדק תרדוף הלך אחר בית דין שיפה. אחר בית דינו של

רבן יוחנן בן זכאי. ואחר בית דינו של רבי אלעזר. למען תחיה